

Università di Corsica - Pasquale Paoli

Directritz de memòria, Università di Corsica : Dominique VERDONI
Co-director, Aprene / ISLRF : Felip JOULIÉ

Candidat : Sylvie CHÉDEVILLE
Master 2 MEEF / Annada 2021

L'apropiacion de las fèstas tradicionals a l'escola : un buf nòu ?

Fotografia 1: La Garriga

« Se l'òme pèrd la fèsta, pèrd lo movement ; se pèrd lo movement, pèrd la pensada. »

« Òm escota pas la musica unicament amb las aurelhas,
òm l'ausís retroni dins lo còs tot entièr, dins lo cervèl e dins lo còr »

Fotografia 2 : Martror « L'aiga »

Fotografia 3 : Martror « Se connectar »

Fotografia 4 : Martror « La ronda »

Fotografia 5 : Martror « L'apast »

MARTROR e NADAL, doas fèstas tradicionais viscudas en Calandreta.

Fotografia 6 : Nadal « L'avèt »

Fotografia 7 : Nadal « La soca »

Sylvie CHÉDEVILLE
Annada 2021

**L'apropiacion de las fèstas tradicionals a l'escòla :
un buf nòu ?**

Memòria de Master 2

Directritz de memòria, Università di Corsica : Dominique VERDONI

Co-director, Aprene / ISLRF : Felip JOULIÉ

Mercejaments

Mercegi las personas qu'aguèron un agach e conselhs avisats al quant precioses : me balhèron d'orientacions cap a l'escriure dels mejans que fan sens dins nòstre ròtle de transmission pels dròlles e de preservacion de la cultura occitana. Mantuns elements d'appropriacion que balhan sens s'exprimèron e se visquèron amb un investiment de cadun pendent lo temps escolar e dins ma classa.

Mercegi totes que podràn se reconéisser dins aquel memòri e que reforiguèron çò que se faguèt amb los escolans es a dire un aprendissatge realizat dins la seguritat, un estacement cap a las temporadas festivas tal un rendètz-vos a mancar pas e de segur un enracigament cap a la cultura occitana, sorga reala pels calandrons.

Vòli particularment mercejar Felip Joulié, Jean-Michel Lhubac e Marie-José Fages-Lhubac per lors partatges cap a las temporadas, siá en presencial, siá en visioconferéncias e aquò dins l'encastre del CFPO e de la formacion PCI « Patrimòni cultural Immaterial ». Mercegi tanben per lors investiments dins la transmission de la cultura occitana e lors idèas e consciéncias de creacion.

Mercegi la còla tota de l'escòla Calandreta de Ginhac. Èra una aventura que mostra encara que quand los equipièrs s'investisson dins lo movement, quin que siá la situacion, lo batèl contuna de vogar.

Mercegi los escolans que son los prumièrs actors de la vida videnta.

INTRODUCCION

L'educacion musical abordada a l'escola, completeria l'idèa que « Se prenem la natura per guida, nos esgariarem pas jamai » Ciceron.

Mas lo temps passa coma l'aiga d'un riu que raia entre los dets. « Arribam a gardar dins lo clòt de la man qu'una part insignificanta del riu »¹ mas al quant preciosa. Que l'aiga es la vida e es vitala per l'òme.

Los escolans que son ja de personas apertenon al movement del temps. Dins lo meme temps apartenon a una istòria collectiva, acompanhada pels parents e tanben pels rescontres e projèctes viscuts e partejats pendent lo temps escolar. Me pausi la question alara cap al ròtle de las temporadas prepausadas a l'escola Calandreta. Se vei plan que dins aquelas escòlas la cultura occitana es fòrtament ligada a la lenga que se veicula dins lo patrimòni cultural Immaterial que met en avant las fèstas tradicionalas. Aquò voldriá dire que las fèstas tradicionalas occitanas pòdon encara se defendre a l'escola ? Dins aquel cambiament de la societat podèm se permetre de festejar de moments festius e/o culturals a l'exemple dels ancians ? Dins aquel escrich vau m'autorizar de me pausar la question sul ròtle d'aquellas fèstas tradicionalas, e subretot las fèstas de Martror e de Nadal per comprendre dins quin mesura, lors apropiacions pòdon èsser necessàrias fauta d'èsser pas pus primordialas dins l'esperit de la tendéncia generala ?

Dins una primièra partida, serà plan ja de se penjar sus los espèrs oficials de l'educacion nacionala e de cercar se las fèstas tradicionalas an vertadièrament lors plaças dins los programas per far aquerir las competéncias del sòcle comun. Dins quina part la carta Calandreta pòt renforça lo sens dels aprendissatge ? Los escolans de Calandreta emplenar la lenga regionala del parçan per rendre compte de son espandiment e de son ben èsser ?

¹ Gervot, Christophe. « Psychanalyse : Etre humain et limite du temps. Temps et langage(s). » Club de Mediapart.

Dins un segond temps serà rendut compte dels mejans per rapòrt a l'educacion musicala que demoran los pilièrs per la transmission orala. En mai, per s'adaptar a un public escolar de mairala, la recerca d'equilibri dins lo cant a votz pòt èsser quicòm de primordial tre la mairala ?

En tresena partida, verem coma las temporadas a l'escola dintran completament dins l'encastre dels besonhs de bolegar e dins l'espandiment de l'enfant amb l'estudi de l'istòria de Nadal e sas transmission dins lo « lengatge dels arts e del còs » ;

Enfin verem perqué las escoles calandretas son un espaci de cooperacion motor d'una societat novèla e en movement. Los escolans son los prumièrs actors dins l'exemple d'una apropiacion bèla d'una fèsta tradicionala, Martror e aquò dins un esperit de vam, de motivacion e de mobilizacion e d'adaptacion sens relambi. Car un autre besonh vital per l'enfant, es plan lo de non pas se bastir tot sol. A un besonh vital d'èsser religat a çò que l'entornege e en primièr luòc a l'autre ; almens se deu d'èsser liure d'o far o pas.

PARTIDA 1 : L'ENCASTRE INSTITUCIONAL

CAPÍTOL 1 – Los programas en vigor a la dintrada de 2020 e los aprendissatges en educación musicala de la classa

Los programas en vigor e reactualitzats per la dintrada de 2020 permeton un encastre al desenvolupament d'un planejament escolar per favorizar l'espandiment de la cultura e de las fèstas tradicionals.

Despuèi doas annadas ai una classa de mairala. Pensi que dins lo domeni 3 que s'intitola, « Agir, s'exprimir, compréner a travèrs d'activitats artísticas », las situacions viscudas pels escolans estabilizan los primièrs reperis temporals tot en explorant e experimentant l'espaci. Car es vertat que tre son intrada a l'escola mairala, l'escolan possedís ja de saubre-far, de coneissenças e de representacions del mond eissits de son viscut.

La libertat pedagogica dels regents laissa la possibilitat d'ensenhar dins un « esperit de temporada ». Mas devèm desseparar de l'istòria, aquela que constitua la nostra civilisacion ? Al contrari, res empecha pas que las activitats artísticas e l'educacion musicala sián ligadas a l'istòria dels òmes e de sas civilizacions que se succedisson. Coma es dich dins lo cançonièr, « lo resson de la pèira », las particularitats de las fèstas tradicionals d'aquela civilisacion passada es lo ròtle e l'importància del calendìer. L'organizacion de la vida jornalièra dins las familhas èran en granda partida ligadas a l'agricultura e a la religion e lo calendìer èra « un marcaire temporal vital. En tan que repèri dins lo temps e las sasons, fa part integranta de lor mòda de vida. »² Totun se dins la societat anciana tot èra ritmat pel calendìer, uèi las grandas fèstas que demoran fixadas pel calendìer son de fèstas dichas religiosas que respondon pas pus a la pensada de la majoritat de la populacion.

En fach la rason de manténer un ensenhamant apujejat a las temporadas se troba al dintre de l'escola, amb los escolans. A l'escola, l'enfant ven aprender a memorizar e a rememorar los viscuts passats, aquelas temporadas justament,

2 « Lo resson de la pèira », Chansonnier totémique languedocien. Volume 2, Jean-Michel Lhubac et Josiane Ubaud et Marie-José Fages-Lhubac – Modal

aquelas fèstas que s'encadenavan e que s'encadenan encara dins lo calendier escolar coma un rastèl d'esquina de sos aprendissatges. E la mesa en jòc dels còs va suscitar de sensacions e d'emocions personalas, pròpri a cadun e tanben d'emocions collectivas, de sentits que los butan progressivament a èsser a l'encòp actors actius e per los mai grangs en cенcha de comportament, actors atentius es a dire amb un agach benvolent sus l'autre.

Mas aquelas operacions mentalas s'aprenon pauc a pauc, d'annada en annada al ritme de las situacions e del viscut d'eveniments repetitius que van los engatjar dins un ritme collectiu, dins la realization de projèctes comuns e dins un esperit de cooperacion.

Quand son tots pichòts son de còps sonque dins l'observacion dels mai grangs ; sovent tornan trobar los grangs fraires o grandas sòrres. Eles son dins l'objectiu de s'adaptar al ritme, de memorizar los passes de la dança, de las figuracions, dels elements d'encadenaments per realizar d'accions individualas e collectivas. Vòl dire que sabon « s'exprimir davant los autres ». E son los mai grangs que van venir quèrre los pichòts per gausar participar e venir en scèna, una singularitat bela per accedir a una cultura collectiva.

A cada fèsta, un sinhal serà ausit avant lo « tòu, tòc » a la pòrta de la classa : moment de la durbir e d'acrocar la cadena que s'encadena per sòrtir e faire fèsta. E la prumièra granda fèsta que va conéisser l'escolan es Martror : las cançons balharàn lo sens que cal al moviment.

« Patin-patan, vaquí la totsant de las sorcièras, de las sorcièras ;

Patin-patan, vaquí la totsant de las sorcièras de Martror.

Vièlhassas ! Belassas ! Gusassas ! Grandassas !

An un cròc dins la man e lo fuòc dins la sang ! »³

La votz aurà un ròtle central : es la paraula que se joga e dins lo cant la transmission se fa e se viu amb los autres dins lo grop . Dins las instruccions oficialas, los objectius en mairala per rapòrt a la votz es de « saupre modular sa votz ». L'enfant va donc aprene a escotar sa votz e tastar sa votz. Car a la

3 Adaptacion de la cançon escricha per Claudi Alranq pendent un estagi consacrat als arts de la carrièra.

partença de l'iniciacion musicala, l'enfant conéissee pas l'amplitud de sa votz. L'enfant va donc l'explorar e la tastar entre d'autras e amb los autres. Totes ensems fan lo cant, fan l'istòria que se debana. E naturalament, dins l'exercici de las practicas musicalas de la classa, l'escolan s'acompanharà sovent d'una mobilizacion del còs. E pauc a pauc, un equilibri natural va se crear en suscitar una armonizacion del grop. En mai la cooperacion dels escolans dins la classa e dins l'escola es un enjòc per cada projècte, producion e creacion. Enjòc de « viure e esprimir sas emocions ». Enjòc de formular sas causidas, a partejar sos questionaments o encara de justificar çò que presenta per eles un intèrès »⁴. Al dintre dels ritmes escolars, lo temps es comptat e l'enfant apren a préner consciéncia de l'irreversibilitat del temps que passa. Se rend compte de l'importancia d'aprofiechar del temps disponible, es a dire sens lo desgalhar mas pusleu de lo valorizar. Cal avançar al mièlhs ensems.

Ansin dins lo calendier ivernal lengadocian las escòlas Calandretas se permeton de cantar los nadalets, cants e manifestacions sonores ligats al cicle de la nativitat. J.M. Lhubac soslinharà que los pre-cristians festavan lo solstici d'ivèrn a l'entorn del 25 de decembre, lo « sol invictus », lo solelh triomfant. Al sègle XII, Nadal venguèt la fèsta la mai granda de l'occident cristian.

Aital explicat als enfants de cicle 3 en istòria permet de far viure als enfants una laicitat duberta, respectuosa de las cresenças. Seràn conscients de la diferéncia entre una cresença qu'es del domeni de la fé e la sciéncia qu'es del domeni de la pensada logica.

Las temporadas permetràn donc pels escolans del cicle de consolidacion de reforrir lors coneissenças culturalas a travèrs l'investiment dels mòdas de vida, de las fèstas e de las tradicions descobèrts e estudiats en contèxt gràcies als divèrses eveniments que ritman l'annada escolara. Las espèras de fin de cicle estant d'afinar son exploracion dels sons de la votz, de l'environament immediat e de la natura tot en mobilizant son còs per interpretar las mesas en scèna (mobilizacion dels gèstes per de formulas ritmicas frapadas o organizadas per un movement dançat), de còps acompanhats d'instruments, e per çò far

4 BOEN N°31, Programme2020_cycle_1_comparatif_1313243.pdf

abordarà las nocions de respècte, de benvolença e e de tolerància indispensables a aquel trabalh cooperatiu.

L'escòla mairala a una plaça de zòna d'experimentacion cooperativa dins las practicas collectivas. Totun la cooperacion es questionat a travèrs la crisi sanitària actuala. E en mairala ont la socialisacion es centrala, la seguretat afectiva es primordiala. Èra un desfís real per la mesa en plaça de projèctes comuns e d'aprendissatges específics.

Enfin cal plan soslinhar que, quin que siá lo cicle frequentat per l'escolan, los devon totes acompanhar per venir de personas responsablas ; es d'efièch la mission primiera de l'escòla de far partejar als escolans las valors de la Republica (article L.111-1), mission reafirmada dins lo Sòcle Comun de Coneissenças, de Competéncias e de Cultura. Mas per çò far, an besonh de se formar d'un NOSAUTRES que noirisca cadun d'eles. Los dispositius d'acuèlh foguèron alara modificats mas totjorn pensats dins lo ben èsser de l'escolan. L'escolan se deviá sentir aparténer a un grop. Se deviá gardar una vision favorable d'aquel mond e per l'ora s'investir dins de lendemans emplits de serenitat, o la libertat de totes restariá activa e dins la vida videnta. Una vida ont la patz, la lutz, la beutat, lo partatge, l'escambi, la jòia, lo rire e / o l'aventura, etc., devon prene plaça quotidianament dins lor jornada d'escolan.

CAPÍTOL 2 – La Carta Calandreta e l'educacion escolara

L'escolan en mairala va viure dins la cultura de l'occitania, al còr del país, basa de la dubertura sus la diversitat del mond e la pluralitat de las lengas.

La Carta Calandreta se pòt benlèu refortir lo sens dels aprendissatges.

La classa correspondrà e / o s'adaptarà a la vida del grop, grop qu'òbra dins la classa a pedagogia Calandreta. Per precision, la classa institucionala es al mitan de l'airal linguistic occitan. Per-delai las questions de còdis (lingüistic, artistic, etc.), lo lengatge es l'estructura ont la paraula singulara del subjècte se pòt dire (a travèrs d'unas enonciacions, mas tanben a travèrs la capacitat a escotar, a percebre, a recebre) ; L'enfant va evoluir dins un environament ont i

a una « realitat de practica de lenga dins son environa pròcha, e participar a las accions en favor de son esplandiment e de sa reconeissença. »⁵

E nosautres, regents, sabèm que l'accès a la lenga de la classa, l'occitan e l'acceptacion de son còdi, « permeton a l'enfant de s'apoderar de l'ótils que represente son usatge e, l'enfant poirà progressivament créisser e ganhar en fòrça e libertat.»

Tot parièr, « la lenga occitana es lenga de cultura ». E dels dires de J.M. Lhubac, musicaire, lo cant tradicional ocupa una « plaça primordiala dins lo desir de transmission car es lo ligam vivent entre l'enfant e lo mitan de vida. Lo cant es una via, una votz ! Veses ! » « Canta, cantem, cantatz, totes ! Car tot adulte pòrta en el los cants de son enfancia... »⁶

L'accion culturala occitana serà doncas animada dins l'escòla e ligada a « la vida culturala de son parçan ». E per çò far, la Carta Calandreta especifia: « Calandreta estima que cal tornar donar a d'unas fèstas del calendrier annadièr un contengut e una significacion coerenta amb la cultura occitana. »⁷

Uèi, d'escòlas « Calandreta » expausan las practicas culturals que designan los mites fondadors d'una societat fachas de rituals e de temporadas (periòdes definits pel calendrier). La fèsta de Martror (la davalada) e la fèsta de Nadal o Calendas son aital doas tradicions popularas eissidas de practicas ancestrals, coneigudas abans las religions monotéistes. I a un ligam entre l'òme e lo cosmos. Son de legendas transmisis oralament que venon de la naissença de l'agricultura. E dins aquela transmission se disiá qu'èra pendent Martror que se fasiá un contact entre los dos mondes. Puèi la gleisa farà una recuperacion de la simbòlica de la tardor, a la data del 23 d'octòbre per la fèsta de la Sant Joan. Disiá alara dins sa pensada monoteïsta « Passa la pòrta de Sant Joan de la

5 Carta Calandreta_Òc-leng_2017- La tòca 1.1

6 FAGES-LHUBAC, Marie-José, Josiane Ubaud, Pierre François, Jean-Michel Bréthenou, et Jean-Michel Lhubac. *Canta, canta, neneton*, 2018.

7 Carta Calandreta_Òc-leng_2017-Accion culturala 4.1

tardor » per explicar lo contact entre los dos mondes ! Los mainatges cantèron per Martror :

« Arma del mòrt, siás davalada, Fffff Fffff , Te mercejam per ta vesita,
Arma del mòrt, siás davalada, Fffff Fffff, Te mercejam ara bon viatge.
Tu d'un costat, l'autre per ieu, Del camin de las estelas
Tu d'un costat, l'autre per ieu, Per nosautres un buf novèl »

Aquelas activitats escolaras ligadas al Patrimòni Cultural Immaterial, son d'accions culturalas que favorizan e « reforissen la convivéncia, la coesión » dins l'eveniment e quand son consideradas e menadas a tèrme, permeton de se far reconéisser pel mond e per las institucions e dins lo meteis temps, respondon als objectius demandats per la Carta Calandreta.

PARTIDA 2 – Quina actitud aver amb la musica e son apròche en classa ?

Per l'educacion musicala e l'educacion a la cultura avèm de mejans de manòbre per assegurar un aprendissatge adaptat a un public escolar joine. La musica pòt èsser una succession de sons, pòt èsser una melodia d'una votz cantada, una pensada instrumentada o tot simplament una vibracion en armonia, qu'interpèla nòstra aurelha. L'enfant s'apròpria lo lengatge sonque pauc a pauc ; l'aquesís intuitivament, «naturalment». Aital, la primiera causa que percep d'una lenga, es sa musica. Cada lenga possedís d'efièch una organizacion accentuala, ritmica e melodica especifica, particularament evidenta quand un locutor transpausa la musica de sa lenga mairala a una lenga estrangièra. D'un autre costat, la capacitat ritmica permet de crear, reproducir e determinar de cadéncias que parlan a l'enfant. A l'edat de l'escolaritat, quauques enfants auràn besonh de préner lo temps per gausir cantar mentre que d'autres s'i lançaràn a plenas còrdas vocalas. Auretz sovent a la partença un decalatge entre lo ritme e la justesa de las paraulas cantadas. La recepcion d'una musica percebuda agradiva es probablement un acòrd amb son èsser. E son aquelas condicions de recepcion, e de son educacion, que son menadas o testadas durant las divèrsas situacions viscudas en classa. Testimónian totas d'una realitat didactica a adaptar segon l'edat dels enfants, tot en sabent que cadun d'eles a sa part d'especificitat e de singularitat.

CAPÍTOL 3 - Los cinc domenis de l'educacion musical⁸

Los diferents tipes d'apròchis dins l'educacion musicala son de realitats de classa. Ansin, los domenis de l'educacion musicala de Willem pòdon èsser completats per d'exemples d'activitats realizadas en classa tre la mairala :

L'educacion sensoriala

L'educacion sensoriala deu començar lo mai d'ora possible.

- Reagir a de stimulis (alternança musica e silenci).
- Escotar l'ambient sonòr environant, enumerar e localizar los bruches ausits.
- Trobar de possibilitats sonòras per illustrar una sason.
- Session de travalh al còs e/o a la votz (escalfament, se posicionar).
- Gerir son buf.

L'educacion ritmica

Cal que l'enfant viva lo ritme. Car lo ritme estructura cèrtas la votz mas tanben lo regard e lo còs dins sa gestualitat. I a pas de mesa en jòc de la votz que s'assòcia pas abitualament a una mesa en jòc del còs e del regard.⁹

- Se questionar sus las situacions d'escota (las nuanças, ritme...) .
- Escotar e avistar un son repetitiu, de las rimas (fonologia) dins de comptines. Gerir sa votz per rapòrt als autres amb d'onomatopèas..
- Se desplaçar en foncion de la musica (activitats corporalas) en marcant la pulsacion. Reprodusir la pulsacion o lo ritme corporealament (frapats de las mans, sus son còs, sus sas cuèissas...).
- Frapar lo ritme d'una comptine en la disent. Reprodusir un ritme frapat per la regenta o un autre escolan (tre la MS). Reconéisser un cant o una

⁸ WILLEMS,E. Les bases psychologiques de l'éducation musical, PUF, Paris, 1956, p.4.

⁹ CASTARÈDE, Marie-France. « Les notes d'or de sa voix tendre. » Revue française de psychanalyse Vol. 65, n° 5 (2001): 1657-73.

comptine coneguts en fucion de sa frasa ritmica. Jogar al jòc del cap d'orquèstra (çò que fan naturalament los enfants quand s'investisson dins los retintons, associar lo desplaçament a la pulsacion e i apondre dels ritmes cantats o frapats.

Dalcroze descobrís l'importància fondamentalala del còs, intermediari entre lo son e la pensada. Lo còs es un luòc de passatge e lo ressonator de la musica e dels sentiments que suscita. Per Dalcroze lo còs es alara lo « sèti d'un seisen sens, lo sens ritmic muscular » que respond al besonh d'imaginacion e de realization de cadun.¹⁰

L'educacion melodica

« Lo cant es la partença e l'arma de la musica» e es particularament afectiu, es per aquò que l'enfant deu cantar dins lo periòde de son desenvolopament afectiu.

- Viure las situacions (sentir las vibracions en se tocant la garganta)
- Aprendre a reconéisser de las produccions del patrimòni, d'artistas contemporanèus.
- Enregistrament del repertòri cantat pels escolans de la classa

L'educacion armonica

- Saber debutar un cant e o acabar en assimilant un còdi gestual.
- Percussions corporalas
- Variar l'intensitat dins la votz de febla a fòrt, a travèrs l'aprendissatges dels bruches (escota del bruch del riu, dels aucèls), de formuletas (grèu/agut), pendent las lecturas (entonacions dels personatges), d'istòrias mimadas.
- L'armonia inesperada dels sons de la natura es pas mens formatritz que l'armonia estilizada de las nòtas d'una orquèstra. Lo real armoniós es mai ric que nòstre diccionari e mai nuançat que nòstra musica. Aital un enfant dotat de fonomimisme auricular rejogarà amb granda justesa lo

10 JAQUES-DALCROZE, Émile. *Le rythme la musique et l'éducation*. Nouvelle éd. Lausanne: Foetisch Frères, 1965.

son characteristic d'una causa, amb tota son intensitat, sa durada, sa nautor e son timbre.

L'improvisacion

L'improvisacion musicala permet de desenvolpar la creativitat. Amb los escolans es possible de :

- Apréner a reconéisser e a respondre a un senhal sonòr (musica de regropament: carivari, tamborin). Crear de las percussions (Baston de pluèja, maracas).
- S'iniciar a diverses instruments de musica o objèctes disponibles dins la classa : manipular un instrument o un objècte per produsir del son.
- Realizar de rondas cantadas en sala de motricitat, dins la cort, durant un desplaçament, en liguam a una lectura o d'un temps d'un acuelh.
- Acompanyhar un cant amb de gèstes. Coordinar la dança ligada a la cançon amb la frasa musicala.

Lo còs e la consciéncia del ritme corporal (e de l'espaci que l'entorneja) son d'especificitats a aquerir dins l'aprendissatge e lo desenvolvement de l'educacion musicala. L'enfant aprecia pas la musica sonque per la sola educacion de l'ausida mas pels movements ritmics.¹¹

Marcel Jousse, antropològ e formator en pedagogia, aviá ja relevat lo bilateralisme dins l'experimentacion de la dança, amb tres axes específics a explorar : L'axe abans-arrièr ; l'axe drecha-esquerra ; l'axe del haut en bas.

« Ma mère m'a appris le sens du balancement intelligent et mémorisant » disiá Jousse en parlar dels cançons cantadas per las maires. « Elles enracent l'enfant aux sources de sa culture et avec des geste universels, les balancements à deux battants, comme des cœurs qui battent ¹² ».

Aital sens lo saber, l'ensenhaire espandís un estil oral rythmo-pedagogic en cercar a facilitar l'improvisacion, la memorizacion e la remémorization, en jogar en prumièr suls ritmes.

11 JAQUES-DALCROZE, Émile. Le rythme, la musique et l'éducation.

12 Marcel, Jousse, l'Anthropologie du geste, Gallimard, Paris, 2008

Jousse disiá que « La memòria es rejogava sens l'objècte ». Aital lo mimisme es tipicament uman. Es una accion exteriora qu'es interiorizada. I a un jòc e un rejòc. Al contrari del mimetisme (ont òm pòt pas imitar en l'abséncia de l'objècte), dins lo mimisme, l'enfant se pòt dire « Pòdi rejugar tot çò qu'es estat jogat en ieu ». Es çò que li permet una presa de consciéncia de sos aquesits e apertenéncia. La memòria individuala e collectiva emergís ja amb las formuletas infantinas.

CAPÍTOL 4 : Las condicions de dubertura al lengatge musical e a la cultura tre la mairala

Per trobar un equilibri dins e amb lo grop e per aver un armonia entre totes, un investiment dins lo cant a votz es a la partença quicòm de primordial.

Los instruments de musica pòdon èsser considerats coma un complement al cant, es a dire que volèm pas substituir la practica instrumentalala a la practica vocala, mas l'enriquir. Pòt contribuir a sosténer lo cant tot en o cobrant pas.

Pasmens es interessant de far fabricar d'instruments de musica als escolans. JM LHubac, durant son intervencion a las formacions PCI¹³ donadas a la Calandreta mostrèt cossí per sos pròprios mejans e dins l'esperit de reciclatge d'objèctes, coma d'objèctes del quotidian o de recuperacion, èra possible de crear totas sòrtas d'instruments adaptats als rituals festius.

Sos instruments de musica pòdon èsser entièrement natural , coma la cana de la region, o eissits de manipulacions astuciosas mas precisas d'éléments divèrses (canèl, collants, balon de baudruche...). Las còlas Martror e Nadal van recuperar aquel biais de far musicper assegurar lo debanament de las fèstas.

Mas lo cant a votz sembla gardar un ròtle prigond dins l'oralitat : l'aprendissatge d'una cançon se fa sovent a la partença a cappella. Lo cant fa part integranta de la transmission orala. De tot temps an servit a testimoniar, parlar dels grands eveniments de la vida, rapportar dels viscuts dins las familhas al dintre d'una societat en constanta mutacion. D'unes cants traverseron las generacions de bocas a aurelhas e son a l'imatge dels pòbles que los transmetèron. Lo cant es en aquel jorn universal, se veïcula d'uman a uman e

13 PCI : Patrimòni Cultural Immaterial

irremediablement, apèla a l'atencion de l'ausida, a la memòria, a la sensibilitat. Mas òm pòt abordar lo cant sens pensar al camp dels possibles, responsable de las vibracions corporalas e emocionalas, lo camp de la creativitat, responsabla de l'imaginari collectiva e aquò tre l'enfància. Lo cant ven un excellent otís per captar l'interès e l'escota des enfants. «L'enfant escota e cabussa dins lo lengatge.[...] E aquel lengatge a la savor dels legums, l'odor de la sauvatgine, las colors de las sasons, lo ritme dels camins e de las recaptadas de ceps. E dins son esrich, l'enfant vendrà "l'òc" »¹⁴

La votz es l'instrument musical lo mai antic. Dins l'Occitània, trobam d'extraordinàrias variantas de cançons tradicionalas dins diferents parlars locals. Las cançons popularas d'Occitània son la result de trabalh, rituals, narracion... que son la representacion e la granda riquesa de la nòstra lenga e musica. Es un patrimòni vivent. Dins los tindaments divèrses se partejan las jòias ; las penas ; la vida ; la mòrt ; lo quotidian. Lo caractèr e l'identitat dels vivents son definits dins aquela rica tradicion orala, sa transmission a per objectiu de la salvar.

Las cançons reflectisson las tradicions e lo patrimòni d'una populacion. Son la riquesa d'una cultura e nòstre ròtle de regents, es de transmetre aquel repertòri encara disponible e que fa la riquesa de la nòstra cultura generala.

Pasmens Korczack aviá proclamat la necessitat de far pròva d'una maturitat sufisenta per arribar a compréner las pensadas, las emocions e la sensibilitat dels enfants. Cal saber los compréner per accedir a lor mond e psicologia, respectar lors pensadas e lors sentiments e subretot los considerar coma de sòcis e dels amics. « Los enfants son pas de futuras personas ; son ja de personas... Los enfants son d'èssers dont l'arma conten los grelhs de totas las

14 LAFONT, Robert. *Le coq et l'Oc: apologue*. 1. éd. Un endroit où aller 30. Arles : Actes sud, 1997.

pensadas e de totes las emocions qu'animan. La creissença d'aquels grelhs deu èsser guidada en doçor »¹⁵

Aital los enfants aiman mestrejar las produccions de classa que lor parlan. Una cançon que lor parla pas, se farà pas ! S'i investiràn pas o gaire. Per contra, quand lo grop classa s'autoregula, lo desir de dire e de far amassa s'accentua. Lo desir de cantar mas egalament lo desir de s'exprimir corporalament. E per desir e enveja pòdon subran s'autorizar a menar de lor sicap los cants dançats de la classa. Lo grop es lor melhor cap d'orquèstra, lor votz s'accòrda naturalament, e los ligams que partejan son reals : s'exprimisson en tota vitalitat.

PARTIDA 3 : Las temporadas a l'escola, un ròtle dins l'espandiment de l'enfant

Sèm dins una civilizacion de movement en constanta evolucion. La mesa a l'espròva de la cooperacion es una donada novela per las temporadas. Totun aquelas temporadas van renegar la volontat de capitada d'un projècte amb lo respèct de l'autre qu'es un èsser uman amb un còs. Un còs qu'a besonh de bolegar !

CAPÍTOL 5 – La temporada de Nadal et l'exemple d'appropriacion e d'engatjament de las escòlas dins aquela fèsta

Nadal es encara una fèsta ancorada dins l'istòria del pòple. Las tradicions cap a l'istòria de Nadal son encara plan presentas dins las societats del monde e l'appropriacion de quaques tradicions eissidas d'aquela fèsta son ben realas dins las escòlas calandretas.

L'« istòria del Nadal » dins la tradicion populara :

Dins las tradicions e costumas popularas, las familhas respectavan e seguissián de nombrosas tradicions d'antan. Frédéric Mistral escrivíá per exemple, a prepaus de Nadal : « La majà fèsto, pèr nou-autre, èro la vèio de nouvè. Aquèi jour, de bono ouro, li bouié desjougnien.... La vihado, es esperant

15 KORCZAK, Janusz., in Perspectives : vol. XXIV, n° 1-2, 1994, p. 37-49.

la messo de miejo-niue, èro longo aquèu jour, se ié parlavo dis ancian e se lausabo sis acioun. »¹⁶

E es en 1683, qu'un curat de Marselha auriá evocat pel primièr còp los dessèrts de Nadal. Aital, los 13 dessèrts èran consumits aprèp la messa de mièganuèch e restavan sus la taula 3 jorns que i aviá tota una simbolica a l'entorn d'aqueles 13 dessèrts. Èran dispausats per costuma , dins un esperit de Trinitat sus 3 toalhas, ont seràn depausadas egalament 3 candèlas e 3 pichòts pòts (Creissença de la semença de la Santa Barba). A la seguida d'aquel dispositiu en plaça, se podiá retrobar sus las taulas dels provençals :

La **pompa a l'òli** qu'èra lo pastisson de Nadal (tradicionalament provençal).

Los **4 mendicaires** representats pels fruches secs. An la particularitat de representar un òrdre religiós es a dire que la color dels fruches secs correspondriá a la color de las raubas dels òrdres mendicaires : las **avelanas** per los Augustins ; Las **figas secas** pels Franciscans ; Los **rasims secs** pels Dominicans e las **amètlas** pels Carmelites . Los **dàtils** e **Loukoums** èran presents perque lo Crist veniá de l'Orient. Se retròba tanben los **noses**, los **fruches confits** (albricòts, fruches roges) e los **fruches fresc** (rasims, pomas, peras) mas egalament de **mèl**, de la **gelada de codonh** e dels **vins cuèches**. Lo **nogat blanc** èra dispausat per sa simbolica de puretat e de santetat. Lo **nogat negre** representava lo mal e lo impur.

Totes los convidats se devon de los tastar totes !

Aprèp la fèsta, tot demorava sul taula. « Las armas dels defuntats devrián passar manjar las micas mas caliá pas oblidar de far de noses al quatre cantons de la toalha per pas que los diabletons que rebalavan pels sòls, pòscan montar e manjar eles tanben ! ¹⁷

Tanben la tradicion èra de faire lo « *cacha fuòc* » amb la soca d'un fruchièr. Èra lo simbòl fòrt de la relèva. Se fasiá al ressopet, just avant d'anar a la gleisa. Lo

16 Fêtes de Noël en Provence, coutumes et traditions populaires, 1900

17 Cf annexe : « La tradicion del ressopet »

« Cacha fuòc » se disiá plen d'espèr ; representava la continuitat de la vida e la promessa de las recòltas a venir que tornavan començar la nuèch del 24.

« Buta fuòc, Cachafuòc, que nos alegre , que nos fague la jòia d'estre aqui l'an que ven E se sèm pas mai que siagem pas mens ! »

Tres torres a l'entorn de la taula èran realitzats pel mai ancian amb lo mai jovent del foguièr. La « soca » deviá puèi èsser gardada dins lo fogal lo mai longtemps possible (fins a la nuèch de la Sant Silvestre siá lo 31) que representava lo renovelament, lo retorn de la lutz e de la vida (Un retorn del solelh e de la lutz, simbòls de vida).

CAPÍTOL 6 - Lo ròtle de las fèstas tradicionals e de las temporadas dins la transmission de la cultura e de la lenga, basa del movement de la societat

Las fèstas occitanas dintran dins lo « lengatge dels Arts e del còs », competéncia que determina e modula l'enfant dins lo movement. La transmission de las fèstas dins la menada teorica fa aparéisse un rejòc proposicional.

Ben evidentament Nadal evoca totes los cants a l'entorn de la nativitat e de la marcha a l'imatge dels « Pastres ». Lo cant es coma una refondacion de l'èsser collectiu. Aquel moment festiu va crear d'emocion issuda d'una comunio naturala entre las gents. Lo cant sonque a la votz entreten la memòria dels ancians que nos transmetèron la jòia de viure a travèrs los cants tradicionals.

Plan sovent los cants de Nadal son dels cantics o dialògs cantats que conta la marcha dels pastres amb quatre moments fòrts que son **l'avent** qu'anonça la venguda de l'enfant ; **l'apèl dels pastres**. Rassegurats per l'àngel van s'encaminar cap a Betelem¹⁸ ; lo **viatge dels pastres** e dels profètas seguits de vilatgés e gents populars acompañats de bèstias e **l'adoracion de l'enfant** e la remesa dels presents.

De mai los bergièrs èran acostumats de sortir dins la neu pel solstici. Es una nuòch particulara que representa la qualitat, la vertut. Es coma un viatge iniciatic, l'i a una transformacion de l'èsser interior. E tot un simbolic se

18 Cf annèxa 11

manifesta dins aquela nuòch : « Lo nenon naissut, avèm pas pus mal a la camba¹⁹ ! »

**I A PRON DE GENTS
(LA CAMBA ME FAI MAU)**

The musical notation consists of four staves of music in common time (indicated by '2/4'). The lyrics are written below each staff in Provençal. The lyrics are:

I a pron de gents que van en ro-ma - vat - ge , I a pron de
gents que van en Bete - lema , I vòle a-nar Ai quasi pron co-
rat.ge , I vòle a - nar ; s'ieu pòde cami-nar ! La camba me fai
mau , Bota sèla , bota sèla , La camba me fai mau , Bota sèla , a mon chivau

Fotografia 8 : Cant tradicional provençal « I a pron de gents »

Puèi Nadal èra l'escasença per un bon nombre de personas de s'investir dins las grépias en memòria de l'istòria sens donar per totes una valor religiosa a l'òbra. L'i a tanben l'imatge de vida de familia apasimada e emplenada d'esper dins l'avenidor, un bufa de vida que marca lo novelum. Aquest temps es en mai lo simbòl de l'unio dels pòples, de conciliacion entre generacion e gent de totes mitans e de totas encontradas.

« Dins la pastorala lo bomian es un pauc un personatge sorn. Un còp que van se trobar totes davans lo betelem, davans l'enfant Jesus, aquí va i aver un revirament e lo bomian va rendre l'enfant mai grand a son paire.

Es un biais de dire dins la cultura provençala e mai largament dins las regions occitanas tanben que lo periòde de NADAL es un periòde de perdon, de redempcion en quauques sòrtas. A la fin de la pastorala, lo personatge del bomian e integrat a la societat civil.²⁰ »

19 « I a pron de Gents » - Musica de Micolau Sabòli dins lo Cançonier dau calen « Cantam Provençau » de Luciana Porte-Marrou, amb la collaboracion de Guiu Martin, 1994.

20 *Boumians, boumianes, santons de Provence.*

Site : https://www.octele.com/Nadalet-2020_fiche_3805.html

Los aubades pòdon sonar per remembrar l'esperit de Noël, aquel rapprochament entre las populacions lo temps d'una « temporada ».

Ansin dels « Carilhonaires de Nadalets » son encara presents a Peirièu, dins las gòrgas de la Jonta. La familia Revellat, campaniers de generacion en generacion pratica encara lo mestier tradicional a l'ora de l'octava de Nadal per faire cantar la nativitat. Per aquò, uèch jorn abans e fins a Nadal, jogan una seria de Nadalets a 4 oras, moment de la liturgia de la granda aiga que son traditionalament los Nadalets.²¹

De mai, Lhubac nos revelèt qu'existissiá una cresença que ditz que « la nuòch de Nadal cal pas passar qual que passarà a costat de la jaça pr'amor que se podriá entendre parlar las bèstias !

E aquò es un signe de grand malor d'entendre las bèstias.²² »

Sovent los jogaires musicaires dins la fèsta fan de bruches per far en realitat coma las bèstias e fan tot un dialòg coma se èran las bèstias que parlavan.

La costuma pels mai joines èra de far una quista rituala per carrièra. Èra lo moment de sortir e dins un esperit caravalenc, de far lo mai de bruch possible « lo relèu per anar demandar de causas a la populacion. Alara la distribucion festiva se fasiá (pastissons, golardiás,ecc...)

«Relèu, relèu, se i a quicòm de bon que sòrte lèu !»

« Tan tan tan, Nadalet s'en va ! (tres còps)

Daissatz m'anar, que ja tornarai. Tan tan tan, Nadalet s'en va (tres còps)

Que ja tornarai e se sèm pas mai que sieguem pas mens !»

21 Carilhonaires de Nadalets, 2020. <https://www.youtube.com/watch?v=Aaobf1ZQiTE&t=4s>.

22 *Formacion PCI del 9/12/2020, JM Lhubac intervenguèt sul tèma de « NADAL » en visioconferéncia.*

Musica 11 « Totes venguts / Lo Nadal del jove pastre », Nadal occitan tal coma jogat dins la carrièra per Saga Nadal dins Banda Sagan, Produccion Eurotambfi

Lo charivari de Nadal començava tre la Santa Luce (13 de decembre) : aquí lo solelh se levava mai d'ora lo matin e se disiá « A la Santa Luce, lo jorn fa un saut de puce ! »

Mas en aquel jorn es important d'alargar la vision de la tradicion a preservar : es mai complet ; parla ben parièr a l'enfant qu'a l'adult. L'enfant perque enregistra gestualament las accions dels èssers del mond exterior. La ritmica dels cants e de las musicas li facilita la memorizacion e l'improvisacion. L'adult perque torna jogar çò que viviá pichòt : sòrta de remémorization dels rituals festius al sen de sa collectivitat territoriala.

La transmission se fa doncas jos forma de rituals acompanhats de cants, de danças mas tanben dels vestits o objèctes específics a cada fèsta e de segur, mas pas obligatòriament, de la musica, tradicionala o modèrna, musica qu'a lo ròtle de favorizar una « ocupacion precisa de l'espaci de la vila » pendent aqueles temps festius e qu'aquesís d'un autre costat un ròtle de dubertura sul mond.

Anèm a Betelèm²³ : *Relèu, relèu, relèu,
Se i a quicòm de bon*

*Relèu, relèu, relèu,
D'aquí que sòrte lèu*

Anèm a Betelèm,	Per aquel Nadal
N'avèm gaire de temps,	Sortiguem de l'ostal
Per carrièra aluquem,	Junem la velhuga
Candèlas e brandem	Per nos rampelar
	Quand vendrà lo temps
	De partejar l'afart

L'interès de las civilizacions a s'apropiar cèrtas fèstas tradicionals se tròban naturalament dins lo camp social e la simbolica d'aquelas fèstas. Aquestas

23 Lhubac, Majosais/JM per las paraulas, dins Saga Nadal 2020, « Anem a Betelèm » : èr e apèus de quista rituals de Nadal collectat dins lo lauragués per Charles Alexandre

permetián ben un enrasigament de la populacion e mantenián de fòrts ligams entre las generacions.

En 2012 èra rendut public, sus internet, la fèsta de la " Pegolada e catcha Fuòc " gràcies a una vidèo de Michel Sabatéry. Una déambulation musicala al lum de las entòrchas se faguèt dins las carrières, amb alternança de musica e de cants dels « pichòts escolans » desguisats en santons ».

Aquela fèsta dirà Claudi Alranq a pas de caractèr religiós. La tradicion del « Nadal Occitan », se fasiá ben abans la venguda de Jèsus-christ ; d'efièch los pòbles de la tèrra celebrava ja lo solstici d'ivèrn, es a dire la mai corta jornada de l'annada e la mai granda nuèch.... Quand òm es pròcha de la natura, òm a un grand lagui de la vida e de la mòrt. Los primièrs que l'a vei son los pastres e lèstament que corrisson al vilatge per dire « Se passèt quicòm, se passèt quicòm !» E dins lo cel aparéisse una estela qu'avèm pas la costuma de veire. En camin, atropelan lo monde en dire « seguissètz-nos, l'espèr es al bot del camin de la Pegolada.... Es dins l'eslanç de generositat, de simplicitat qu'una comunautat torna rencontrer amb l'esperanza, amb la lutz, amb lo solelh e va metre en marcha la prima, la prima que foguèt totjorn pel monde sinonima de libertat e de justicia. »²⁴

CAPÍTOL 7 : Lo ròtle de las fèstas tradicionalas dins lo movement ?

Las fèstas tradicionalas tòrnan metre en movement lo viscut d'antan. Es coma se, disiá Gérard Rouzier en rejogant Marcel Jousse, la vida se tornava manifestar a travèrs de la mòrt e qu'èra retrobat lo movement a travèrs de l'immobilitat. La transmission es, dins aquela pensada, donar al gèst uman una soplesa admirablament fluida e rigidament establa. « I a una simplicitat, una fluiditat, una multiplicitat dins lo gèst qu'es ja pas pus e es ben ailà tota l'antropologia. L'òme es pas un crane, es pas una ossamenta, es pas un ensembs d'espleches. A una sèria de gèstes. L'òme es un gèst conscient. E pòt pas i aver separacion entre gèst e movement. »²⁵

24 Site : <http://purl.org/occitanica/10551>

25 Site : <http://www.marceljousse.com/gerard-rouzier-rejoue-cours-jousse/>

Aquel gèst corporal visible o invisible, conscient o inconscient, voluntari o involontari, se perlonga dins la man, qu'a un ròtle fondamental dins l'elaboracion de la pensada. De gèstes millenaris s'impausen a cadun dels èssers per refar lo gèst primordial de l'expression umana. En precisar l'expression pel gèst, es ben far dançar l'expression e en parallèla sa pensada. Per que la transmission se faga e perdura cal saber partir de la tradicion e ne far « quicòm » tornarmai. Lo vilatge, la vila, lo territòri, brèu tot un pòble se dona lo ròtle de transmetre un saber e una cultura pròpria a son país. Las fèstas tradicionalas viscudas a l'escola apèlan a un renovelament contemporanèu ont tota forma d'originalitat e creativitat son al rendètz-vos de las sorgas vivas que son aquelas de nòstra joinessa.

Es serà dins lo movement que l'enfant de mairala tròbarà sa jòia. Coneissètz quicòm qu'un enfant a pas tocat, chucat, chaspat, fach bolegar ?

Marcel Jousse dins son estudi de l'enfant, observava qu'aqueste enregistrava gestualament las accions dels èssers animats e inanimats.

« L'enfant torna jogar mimismologicament pels gèstes de tot son còs e subretot pels gèstes de sas mans, las fasas de cada interaccion de l'Univèrs. »

Enonciava d'un autre costat la granda lei antropològica del « Parallelisme dels gèstes proposicionals » :

Aital, l'enfant a tendéncia a tornar jogar en se balançant ritmicament doas per doas, mai rarament tres per tres.

La diferéncia entre l'òme e l'animal, es qu'el proposiona los gèstes ; l'animal aurà una dança gimnastica mentre que l'òme a de ritmo-mimiques proposicionals.

Lo jòc es la sciéncia de l'enfant. Tanben l'enfant es jogat per totes los gèstes. « La lei antropològica del mimisme ocular e corporal fonciona en obligant l'enfant a préner, a aprene e a compréner, pel rejòc proposicional, las interaccions de l'Univèrs.

Aital, se la cançon es abordada amb de movement, de l'entonacion e/o dels efièches de suspresa (jòcs de dets per exemple) la captivitat e l'interès dels pichòts son assegurats. Una atraccion cèrta va se desgatjar de quelques produccions realizadas en classa per poder alara s'autorizar de las produsir

davant un public. Los escolans de mairala cantèron per exemple lo cant « chut chut »²⁶. Foguèt cantat amb los gèstes per jogar amb la votz (montar e baissar la votz que l'enfant se desrevelha!).

PARTIDA 4 : Las escòlas son un espaci de cooperacion al còr de la societat.

Los escolans sabon que van evoluïr per classa. Las novelas consignas èran de pas mesclar los escolans. Solid la mòrt fa intrinsecament partida de la vida mas quand ven una menaça dins lo quotidian, nos cal la gerir. « Elles est où la mort maitresse ? » Rasssegurar l'enfant que venèm a l'escòla per viure, aprene, partejar de projèctes foguèt una realitat de classa.

CAPÍTOL 8 : De que pòt menar « Martror » als mainatges ?

« Martror » es un element probable d'acompanhament per una part reala de joves a l'escòlas. Dins la tradicion de Martror o fèsta de las mòrts, semblava èsser compausada de supersticions, de peur e d'interdicion divèrsas. Caliá pas faire la bugada, pas anar a la pesca, pas tubar. Sovent las sonalhas èran levadas, et lo reloge arrestat. Los mòrts podian venir de nuèch per faire de repròchis o demandar de compte als vivants e valia mièlhs li preparar un apast constituat de fruchas de sason e sècs.

Claudi Alranq, se demandava perqué aquesta fèsta dels mòrts amb lo dialòg amb eles fasiá encara tant paür ? Aquest dialòg foguèt totun menat de la vida cap a la vida. L'òme pòt s'imaginar de entitats o esperits, de divinitats mas tanben des mascas e de trèvas. Cal gausar anar mai luènh dins la descubèrta de son mistèri. Car la mòrt demora en fach un mistèri que se troba embrigat a un eternel retorn, ligat la dinamica del ritme de las sasons.

Un article d'escolans de la Garriga, èra intitulat « Escòla, espauruga me ! » L'intonacion d'aquel mesa en boca marcava la relacion especifica dels escolans amb Martror. « Lo temps fòrt festiu que marca l'annada a sa davalada

26 Cf annèxa cant

es una escansença mai per la Calandreta de Ginhac de renosar amb la nòstra cultura regionala ». ²⁷

Claudi Alranq disiá tanben « tantas paurs se podrián salvar se s'esclairavan al lum de la fèsta e de la libertat »²⁸,

Mas pendent longtemps la fe e las cresenças de las gents entretenián una relacion de paur negre de la mòrt. Caliá pregar per l'armas dels mòrts demorats al Purgatòri. E la vida jamai esparnhava res dins aquel monde de viu : pestes, faminas, guèrras, pandemias regnavan e desseparavan las familhas, coma benlèu un signe de las àrmas agitadas e agantadas sens pòder saupre lo moment de sortida d'aquel Purgatòri per rejonher la promessa eternela ! En mai l'episòdi la caça a las sorcièras, d'exterminacion de populacions minoritàrias, de reprimendas de pensaires, ecc...tot es possible dins aquela vida tèrrestre. Aital, la mesfisança de la vida e de l'autre flotejavan e floteja encara dins lo quotidian de las personas.

Lo sens de Martror a l'escòla : Martor dintra dins lo projècte Eco-Escòla cap a la santat... « Legiguèrem d'albums que se trachavan de la mòrt en classa. » La mòrt es una etapa ineluctabla de la vida, e mai en aquesla fin d'annada la natura s'endormís, davalan las fuèlhas, lo freg s'installa e los jorns demesisson. « Aquel cicle formidable dins lo quin s'inscriu l'annada s'imbrica meravilhosament dins lo de la vida, ont la natura balha lo tempò e ont l'òme a una plaça vertadièra, un parallèla poètic e comol d'esper quand sabèm qu'un jorn, la prima tornarà. »

La societat novèla que pareis se dessenhar, sembla se desseparar del biais de far de las generacions precedentas. Demora una rason d'èsser primordiala per las escòlas, aquela de préner suènh de l'individú sens esparnhar per atant la nocion de grop. Tanben donar de sens als aprendissatges incita a s'investir dins de causidas pedagogicas e artisticas dont las constrenchas « igièna e

27 Cf annèxa 2 : Article escrich pels escolans de l'escòla « La Garriga » cap a Martror

28 ALRANQ, Claude « Martror: la fête des morts / Claude Alranq », Occitanica. Estudis. Site : <http://purl.org/occitanica/10551>

seguretat » impausadas, demandan una adaptacion nòva, quitament una reactivitat e vivacitat d'organizacion sens precedent.

I a una volontat de far perdurar las tradicions familiales mas tanben un besonh de renovelament amb la necessitat de tirar profièch de l'espaci disponible per desplegar l'imaginacion, remontar dins lo temps mas tanben se projectar o anticipar l'avenidor.

Abans lo periòde Covid-19 assistèrem a una revitalizacion dels rituals festius sasonièrs al còr de la societat amb per exemple las temporadas de Pézenas que en animant « l'inter-generacional, l'inter-cultural e l'inter-activitat » permetián de rendre a la vila son espaci convivial e son temps ritual.

L'emergéncia d'incertitud dins la projeccion culturala es ben reala. La situation es digna del concepte grèc qu'es l'ibris. L'ibris, o ubris se tradusís lo mai sovent per « desmesura » ; es pas util de ne dire mai, lo ròtle de l'escòla e dels regents demora urosament aquel d'obrar pel ben èsser d'eles e la capitada de totes. Se garda aquel privilegi e aquel de never menar l'escolan cap al l'espandiment dins una continuitat de vida. Tanben l'espèr d'un retorn a la lutz amb l'ancoratge de las fèstas tradicionalas e sos rituals festius pòrta egalament la promessa d'una remesa en rota e d'un manten del grop cap a la vida. Per l'escòla es lo mejan de desamorçar la negra realitat viscuda pels pichòts.

CAPÍTOL 9 : Un exemple de debanament e d'appropriacion de la fèsta de Martror per festejar la davalada : Martror a l'escòla « La Garriga »

Dins las temporadas escolaras los enfants escolarizats pòdon participar als moments festius en s'investir a la n'autor de sa cenza. L'exemple aquí jos demora a l'estat d'experimentacion in vitrò (poriam dire car amb una presencia plan redusida de parents) a la vista de las condicions sanitàrias de las dernières temporadas. Totun, aurà jà lo meriti de s'interrogar sus la plaça a balhar a la tradicion orala e donc sus la captenença de la transmission.

La metafòra de las cinc velas de batèl

L'establiment escolar, sens intervencion dels parents coma de costuma, podiá far pensar a un batèl que preniá lo larg cada jorn abans de tornar sul tèrra cada

sèr. L'escòla primària Calandreta a cai se troba en riba del molin de Carabòta (data de l'edat mejan) e del flume Erau, que pòt enaigar la partida tota de l'esplanada (la cort de l'escòla). Es situada a Ginhac en Occitania (34). Representa una soca explorativa mai o mens de 100 escolans. A cinc velas e caduna pòrta un nom en ligam amb l'aiga, tèma de l'annada : las classas « Narval », « sos marina », « Tsunami », 53 escolans de la cenza blanca a negre [CP a CM2] e las classas mairalas : « Ocean » e « Chavana », 44 escolans de la cenza gris escur a blanc [TPS a GS].

La crisa sanitària cambièt las donadas naturalas d'escambis entre totes. La cultura e la lenga occitanas son mesas a l'espròva. Sens dubertura sul exterior, sens poder se faire veire e ausir, sens poder partejar las avançadas dels projèctes entre classas, sens poder aculhir los parents associatius de l'escòla, vòl dire qu'es tot un sistèmi escolar que sofrís. Lo temps d'aquela situacion remanda sul pic a un temps de grands silencis. Alara la còla se getèt dins una mission quasi experimentala d'aquel períòd es a dire que cerquèt la solucion la melhora per respondre a las consignas de seguritat generala impausadas sens negociacion de temps, tot en privilegiant la vida videnta. Voliá dire tanben que caliá èsser reactiu mai que mai per pas perdre lo benefici de la mesa en òbra dels projèctes e dels investiments divèrs tot en assegurar la seguretat sanitària de totes. Preservar lo desir dels escolans, per dire de tornar jogar lo film de la vida foguèt una escomesa, una amassada de totes las energias positivas.

Dins aquela metafòra podèm imaginar una còla d'equipièrs polivalents e membres actius, totes sens conflictes d'intères, mas totjorn dins l'esperit de respondre als besonhs e volontats de creacion de totes los escolans presents. La còla pedagogica se constituava de professors en exercici, responsables dels apprendissatges e espompiment de cada enfant. D'animatrítz e coordinatrítz del temps de la gardariá foguèron responsablas de las activitats en defòra de la classa mas tanben en ligam als projèctes. Las ajudas mairalas demoravan responsablas del ben èsser e de l'acompanhament dels mai pichòts. Tanben i aguèt lo ròtle de l'associacion de parents d'escolans amb differentas commissions per assegurar en mai la reactivitat e l'adesion rapida dels parents d'escolans e autres adultes cap a las consignas e/o

reorganizacions discutidas e mesas en plaça amb la còla pedagogica. Èran presents quauques rares intervenants exteriors e agradats per l'inspeccion, en rapòrt dirèct amb los projectes del periòd. Puèi, cal pas oblidar la preséncia de la còla bèla d'escolans actius e dinamics, los defensors los mai grands de la vida videnta e cal lo dire, los primièrs actors e fòrça de vida de l'escola.

Per eles, l'equipièr s'engatjèt dins l'estudi de las temporadas de dos períodes, e s'impliquèron pauc a pauc al dintre de l'evolucion de la situacion sanitària. Las responsas pedagogicas mesas en òbra e qu'apareguèron dins los prumièrs e segonds períodes de las annadas concernidas foguèron una evidéncia e sa mesa en practica realizada en granda mestreja dels ròtles entre totes.

Ansin per las temporadas cada membre de l'establiment joguèt son ròtle.

E que siá actors de pròchi o de luènh, cada escolan podrà participar o observar las festejadas de l'escola. La programacion de la jornada de Martror²⁹ foguèt inscrita dins lo planejament de la còla Martror. Los calandrons s'investiguèron tre la proposicion en « Tripartita » de constituir la còla Martror aceptada.

Amb las animatrizes, la còla Martror, soscarà alara per menar mantuns talhièrs pendent lo temps de la gardariá (pause meridiana) e de proposicions diversas emergèron de la còla coma lo talhièr « cosina » (13 dessèrts) ; « cartas, mots » ; « objèctes » (aprestatge de masquetas), « decoracion cap a la davalada » ; « la pesada de la cogorda ».

Los cants seràn cantats cada jorn subretot per las mairalas e los passes de dança seràn memorizats en motricitat pels lo mai joine. L'appropriacion del cant e de la lenga es en ligam estrech amb l'appropriacion dels gestes.

Una mesura restrictiva de parents intervenants foguèt decidit. Las intervencions dels parents se faguèron en fonccion de lor apartenéncia a las comissions (ex : la comission animacion organiza cap amont çò que cal preveire e quant, per s'assegurar del bon fonctionar de la fèsta. Pendent la fèsta, s'assegurèron de la seguretat e del besonh ponctual o imprevist (un micrò de cambiar per ex.)

29 annexe 3 Programacion jornada Martror

En 2019, Sandrina, maire d'una escolana de CM2 cantèt amb d'autres parents de la Corala « Lo Còr de la Garriga », animada per Titouan Billon, el meteis paire d'una escolana, : « La ronda dels morts », cançon amb de paraulas sens equivòc de çò que se debana pendent aquel temps Martrorenç.

**« ...Cap a nosaus tornatz trèvas, passatz lo gran Riu, per dire a las armas
crèvas que lo mòrt es viu. Que noirissètz nòstra vida paures trespassatz,
e que sèm que l'espelida dels sègles passatz....La nuèit vos garda Menina
dins son fum gelós, mas mon arma s'encamina sens paur prèp de vos. »**

La mesa en scena èra a l'imatge del esperit caravalenc. Lo jorn de Martror, « Ponch d'òrgue d'aquela marcha funèbra, l'escòla festegèt sos mòrts amb la companhiá Lo Teatre de las Originas, especialista de la mesa en scèna de la cultura occitana. »³⁰

30 annèxa 2 : Tèxte anonçat al micrò per l'escassièra del teatre de las originas.

CONCLUSION

I a una reapropiacion dels rites festius que dona un buf nou a la generacion novèla : avèm totes aquel ròtle de transmission subretot quand lo luòc d'activitats e de creacions es una escòla.

L'escòla a sos pròprios objectius pedagogics que son en ligam amb la cultura e l'apòrt lingüistic, que son aquelas fèstas occitanas qu'èran e/o que rèstan ancoradas dins lo territòri. E l'escòla es pas en defòra de la societat.

Aquelas fèstas tradicionalas reinvestidas a l'escòla permeton una vision novèla de la transmission a saber partir de las originas e/o del document original e i apondre un supòrt personal e creatiu : es reinventar las formas iniciaticas tot en respectant los rituals festius de las practicas popularas.

Los periòdes de confinament escolar desreveleron un real besonh : aquel de renogar al mai lèu amb la memòria, amb l'enrasigament de la societat dins una istòria collectiva ritmada de fèstas temporalas e tradicionalas ligadas a la natura. L'estabilizacion correspònd pas a la vitalitat de l'enfant qu'a besonh d'èsser en movement e al centre d'un grop. Las temporadas prenon de valor dins l'objectiu de socialisacion de totes.

La memòria dels rescontres e de las ritualizacions mena un buf nou de vida. Aital en aquel jorn, lo present es la pòrta. La practica es la clau. Es ben d'agir per un buf renovelat e segondat per una escòla a pedagogia respectuosa del espandiment de totes los « escolans ».

BIBLIOGRAPHIE / SITOGRAPHIE

ALRANQ Claude « Martror : la fête des morts / Claude Alranq », Occitanica.

Estudis. Site : <http://purl.org/occitanica/10551>

BOISSIÈRE, Anne. « Jouer autrement : les exercices d'Émile Jaques-Dalcroze ». Methodos. Savoirs et textes, n° 21 (4 janvier 2021).

CALVETTI, Franco. « Le bilinguisme à l'école primaire ». *Enfance* 44, n° 4 (1991) : 329-34.

CASTARÈDE, Marie-France. « Les notes d'or de sa voix tendre. » Revue française de psychanalyse Vol. 65, n° 5 (2001): 1657-73.

FAGES-LHUBAC, Marie-José, Josiane Ubaud, Pierre François, Jean-Michel Bréthenou, et Jean-Michel Lhubac. Canta, canta, neneton, 2018.

DUO FAGES/LHUBAC, Occitanica.eu. « Cançonièr totemic lengadocian. Chansonnier totémique languedocien. Volume 3 : Transmission des gestes rituels languedociens ». 2016

LHUBAC, Jean-Michel, Josiane Ubaud, Marie-José Fages-Lhubac, et Pierre François. Lo Resson de la pèira L'écho de la pierre. Saint-Jouin-de-Milly : Modal, 2006.

JAQUES-DALCROZE, Émile. Le rythme la musique et l'éducation. Nouvelle éd. Lausanne: Foetisch Frères, 1965.

JEANNE, Yves. « Fernand Oury et la pédagogie institutionnelle ». Reliance n° 28, n° 2 (29 septembre 2008): 113- 17.

KORCZAK, Janusz., Biographie de Tadeusz Lewowicki in Perspectives : revue trimestrielle d'éducation comparée (Paris, UNESCO : Bureau international d'éducation), vol. XXIV, n° 1-2, 1994, p. 37-49.

LAFFITTE Pierre-Johan, « L'occitan comme institution de la classe coopérative / une non évidence », 2010

La pédagogie institutionnelle, qu'es aquò ? Petite anthologie de présentations de la classe coopérative à partir de mémoires de Master UPVD – ISLRF – Aprene, sous la responsabilité de Pierre-Johan LAFFITTE, responsable Aprene du séminaire recherche du Master MEEF-EBI, 2014

LAFONT, Robert. *Le coq et l'Oc: apologue*. 1. éd. Un endroit où aller 30. Arles : Actes sud, 1997.

LIVRON, Paul de, et Marguerite de Livron. *Coco le virus : le coronavirus expliqué aux enfants*. 1 vol. Paris: Larousse, 2020.

ROBIN Isabelle et AVPI/OURY Fernand, La pédagogie institutionnelle en maternelle, éd Champ social, Matrice, 2012, 265 p.

VASQUEZ, Aïda, Fernand Oury, et Collectif des équipes de pédagogie institutionnelle. De la classe coopérative à la pédagogie institutionnelle.

Vigneux, France: Matrice, 2001.

VIAL, Jean. « Vasquez (Aida), Oury (Fernand). — De la classe coopérative à la pédagogie institutionnelle ». *Revue française de pédagogie* 20, n° 1 (1972): 78-81.

WILLEMS,E. Les bases psychologiques de l'éducation musical, PUF, Paris, 1956.

PCI, Formation Confédérale / NADAL-mj-fages-lhubac-nov-2019-ginhac-FJ
PCI, Formation Confédérale / 20201007-MARTROR-JM-Lhubac-2020-2021-

ANDREO-RAYNAUD, Grégoire. « Étude des représentations sociales de la culture occitane chez les élèves de Calandretas ». *Lengas. Revue de sociolinguistique*, n° 87 (18 août 2020). Site : <https://doi.org/10.4000/lengas.4322>.

BANDA SAGANA, Saga Nadal « Los peissons dins lo riu », CapJazz Capucine. 2020. Site : <https://www.youtube.com/watch?v=ziEz3bSGgbQ>.

BOEN N°31, Programme2020_cycle_1_comparatif_1313243.pdf

Site : https://cache.media.eduscol.education.fr/file/A-Scolarite_obligatoire/24/3/Programme2020_cycle_1_comparatif_1313243.pdf

CARILHONAIRES DE NADAETS, 2020.

Site : <https://www.youtube.com/watch?v=Aaobf1ZQiTE&t=4s>.

https://www.carillonsenpaysdoc.fr/site/fr/ref/Que-veut-dire-Nadalet_102.html.

CARTA Calandreta- Ensenhament laíc immersiu occitan.Version lengadociana, votada per l'AG de Limós – 21/05/2005 Modificada per l'AG de Carcassona– 21/05/2017 Site : <http://calandreta.org/oc/carta-dels-calandretas/>

CIRDOC, « Es Nadalet 2020 » Site : https://www.octele.com/Nadalet-2020_fiche_3805.html

COLLECTIF TEMPORADAS. Las temporadas de Pézenas, 2018. Site : <https://www.youtube.com/watch?v=y8rfOLNutRw&feature=youtu.be>.

DIOP, Birago « Les Souffles ». Site : <http://neveu01.chez-alice.fr/birasouf.htm>.

FJCoop'ICEM « L'Educateur n°14 - année 1973-1974 ».

Site : http://www.icem-freinet.fr/archives/educ/73-74/14/educ_73_74_14.pdf

GERVOT, Christophe. « Psychanalyse : Etre humain et limite du temps. Temps et langage(s). » Site : <https://blogs.mediapart.fr/christophe-gervot/blog/090120/psychanalyse-etre-humain-et-limite-du-temps-temps-et-langages>.

JOUSSE, Marcel « Marcel Jousse formateur en pédagogie ». Site : <https://www.marceljousse.com/decouvrir-sa-pensee/jousse-formateur-en-pedagogie/>.

LESSENSASBL. Reportage Institut de Rythmique Jaques Dalcroze de Belgique, 2014. Site : <https://www.youtube.com/watch?v=O3k8sDP07jl&t=173s>.

Une éducation artistique pour tous ? - Karelle Ménine, Philippe Pujas, Jean Ungaro. Consulté le 30 septembre 2020. <https://www.decitre.fr/livres/une-education-artistique-pour-tous-9782865867011.html>.

MARTROR – Collectif Temporadas. Site : <https://temporadas.org/martror/>.

OCCITANICA.EU. « Conférence : Martror, la fête des morts / Claude Alranq ». Site : <http://www.purl.org/occitanica/10550>.

OCCITANICA.EU. « « Martror », fêtes des morts et rituels de Toussaint en Occitanie. Site : <http://www.occitana.eu/omeka/items/show/12499>.

PROVENCETV. Estivada de Rodez. *Le nougat noir et les 13 desserts - Cuisine Provence*, 2016. Site : https://www.youtube.com/watch?v=FT_sDXqH6w8.

RPH. « Aquí d'òc - Las fèstas de Sant-Joan e Matror », 24 octobre 2019. <https://www.rphfm.org/aqui-doc-las-festas-de-sant-joan-e-matror/>.

ROUZIER, Gérard « Rouzier rejoue un cours de Jousse – Marcel Jousse ». Site : <http://www.marceljousse.com/gerard-rouzier-rejoue-cours-jousse/>.

TÈ VÉ ÒC. *L'art dau cant per la dança en Cevenas* (émission Lenga d'Òc), 2019. <https://www.youtube.com/watch?v=ZI2ylAC-skc&feature=youtu.be>.

TÈ VÉ ÒC. Lo Bal en l'èr #3 a Nîmes (émission Lenga d'Òc), 2019. Site : <https://www.youtube.com/watch?v=hDISlhsvmJU&feature=youtu.be>.

THÉÂTRE DES ORIGINES « Laboratoire des imaginaires traditionnels - Martror, la festa dels Mòrts ». Site : <http://www.theatredesorigines.fr/index.php/projets-de-territoire-temporadas/les-temporadas/martror-la-festa-dels-morts>.

Indèx de las fotografias

Fotografia 1 : Lo batèl de la Garriga.....	1
Fotografia 2 : Martror « L'aiga ».....	3
Fotografia 3 : Martror « Se connectar ».....	3
Fotografia 4 : Martror « La ronda ».....	3
Fotografia 5 : Martror « L'apast ».....	3
Fotografia 6 : Nadal « L'avèt ».....	3
Fotografia 7 : Nadal « La soca ».....	3
Fotografia 8 : Cant tradicional provençal « I a pron de gents ».....	21
Fotografia 9 : L'apast : Gostar partejat sus l'esplanada a la davalada de 2019.....	39
Fotografia 10 : Jean-Michel LHUBAC - 2020.....	42
Fotografia 11 : « La grépia ».....	43
Fotografia 12 : « L'arribada dels mages Gaspard, Melquiòr e Baltasar ».....	43
Fotografia 13 : « Los santons de Provença ».....	46
Fotografia 14 : « Grépia en tèrra (Peró) ».....	46
Fotografia 15 : « Los avèts en tap ».....	46
Fotografia 16 : « L'avèt ».....	46
Fotografia 17 : « Grépia en papièr ».....	46
Fotografia 18 : La soca de Nadal : fotografia de JM LHUBAC.....	47
Fotografia 19 : Sonar las octavas.....	47

Annèxes

Annèxa 1 : Convit del 30/09/2020 cap la formacion continua PCI

Date : 30/09/20

Date : 07/10/20 a 9h

Lloc : Colandreta la Garriga a Ginhac
(L'aurelle CD 131/ Chemin de Carabotte 34150 Gignac)

Contengut (debanament) :

Matinada intervencion de JM Lhubac cap a les dansas e comptines tradicionales per aprestar martror e fabricacion d'instrument de musica per aquela festa.
Lo tentost los regents aprofitaran lor integracion dins lors aprofitatges.

Objectiu de la formacion prepausada :

Esser capoble de fer d'instruments per fer cantar e dançar una classe, en ligam amb lo PCI e las festas calendaris.

Intervenent : JM Lhubac

De core e d'oc,

Felip Joulié

Departament APRENE de Contunh

Associacion lei de 1901 / OF-91340273534

SIRET 39856772700019 / APE 8559 A

<http://www.cfpooccitan.org>

cfpo@cfpooccitan.org

Tel : 04 67 28 75 36

Séti social :

7 carriera Franklin - 34500 BESIÈRS.

Annèxa 2 : Article escripte pels escolans de l'escola « La Garriga » cap a Martror

Escòla, espauruga me !

Abans que de començar lo mes de novembre, la fèsta comerciala d'Halloween s'impausa pertot dins lo mond. Mas qual o sap, en Occitània, coma endacòm mai, una fèsta dels mòrts tradicionala existissiá atanben. Amb Martror, temps fòrt festiu que marca l'annada a sa davalada, es una escasença mai per la Calandreta de Ginhac de renosar amb la nòstra cultura regionala.

A la Calandreta, deu far sens. "Legiguèrem d'albums que se trachavan de la mòrt amb la classa". precisa Felip un dels regents "parlam pas la mòrt d'un biais meteis amb totes los enfants, comprenon plan diferentament en fonction de lor edat."

Los talhièrs peri-escolars rebombiguèron cap a la tematica : biscuèches e mandalas en forma de clòsques, aprestatge de masquetas... E lo jorn meteis, de mascaratge de blanc e de negre. Car lo 9 de novembre, ponch d'òrgue d'aquela marcha funèbra, l'escola festegèt sos mòrts amb la companhiá Lo Teatre de las Originas, especialista de la mesa en scèna de la cultura occitana a l'iniciativa de las festivitats de Martror a Pesenas, a l'ora d'ara ancorada dins lo patrimòni viu piscenés desempuèi 8 ans.

Un espectacle borlèsc, de cants apreses en classa, tot en son e lum, se son alara acabats per un simbolic deslargatge de balons, qu'emportavan al vent los messatges dels vius per lors mòrts. « Ieu, faguèri un dessenh per mon gat qu'es mòrt », fisa Q., 4 ans, amb emocion. E D'apondre, alara que desapareisson los balons : « de còps, me manca. »

Aprèp l'emocion, un manja-drech variat qu'una granda partida èra estada cosinada pels calandrons afogats alara que los parents e regents escàmbian a l'entorn d'una tòsta. « La problematica ecologica del deslargatge de balons es estada parlada » nos anònzia lo cap d'establiment, « e avèm causit de balons biodegradables ».

« Fa tanben sens amb los projècte Eco-Escòla cap a la santat », bufèt una mamà sòci del conselh d'administracion de l'escola. La mòrt es una estapa ineluctable de la vida, e mai la natura s'endormís en aquesta fin d'annada. Se tota las culturas a travèrs lo mond causiguèron novembre per festejar lors mòrts, es pas per còp d'astre : los jorns demesisson, los arbres tomban lors fuèlhas. Aquel cicle formidable dins lo quin s'inscriu l'annada s'imbrica meravilhosament dins lo de la vida, ont la natura balha lo tempò e ont l'òme a una plaça vertadièra, un parallèla poètic e comol d'esper quand sabèm qu'un jorn, la prima tornarà.

Annèxa 3 : Tèxte anonçat al micrò per l'escassièra del teatre de las originas.

« Adiussiatz los Vius !

Aquest sèr es Martror, la totsant, la fin dels fins ; la Fèsta dels Mòrts.

Lo cicle de l'annada s'acaba ara ! Per la bela davalada !

Lo rasim es recoltat ; las jornadas son mai pichonas ; la vegetacion montada en granas, poirisson e tornan a la tèrra.

Cel e tèrra s'amistonan e vos convidan a festejar lo cicle de la vida : Natura, òmes, animals, que naissen, vivon e morisson !

Alara, onoratz vòstres mòrts sens qual seriatz pas aicí uèi !

Cantaz per los mercejar !

Manjatz l'apast per donar, per reçaupre, per partejar aquel present.

Sètz conscient de l'astre qu'avetz de poder profechar d'aquel moment.

Escrivètz una pensada, un mot per eles, qu'aimatz !

Per vòstres ombras, per vòstres mòrts, escrivètz, dessenhatz, compausatz
VIVANTS ! »

Fotografia 9 : L'apast : Gostar partejat sus l'esplanada a la davalada de 2019

Annèxa 4 : Programacion jornada Martror

Programacion jornada Martror:

PREPARACION 14o30

- còla martror/davalada que prepara las taulas fruches per l'apast, repais entre almas e vivants : fruches de sason (pomas, rasims...)
- còla martror/davalada prepara las decoracions, costumas.
- Adjuda animatrix (Sandrina e Amèlia)

MARTROR 15o30

1-DEBUTA :

Passatge costat : la còla martror sortis pel portal verd en cantan « Patin Patan »e va se posicionar davant la dintrada (Amelia amb eles)

A l'intrada del bastiment :

La còla se met los uns darier los autres dos per dos en tene un teissut blau

Dins l'escola :

Al senhal del gong (3 cops) (Maela)

Los dos primeir de la còla dintran en cantan Patin Patan e van querer la classa Narval (Felip).

Los enfants sortisson e s'acrocan en farandola Patin Patan en coga darrer los dos de la còla martror.

Van querer amassa los enfants de la classa stunami (Elisabet)

S'acrocan a la seguida de Narval , puei van quere jos marina(Geraldina) puei van quere la classa chavana (Silvia) Puei van quere Ocean (Laurenç).

Los dos enfants de la còla martror menan la farandola fins a la cort.

Dins la cort :

Los enfants sortisson de l'escola en farandola patin patan passan jos lo tunel de linçols (Los primaris man entre las cambas?)

Se meton en ronda a l'entorn de la cort a l'entorn de la taula macdo que sera al mitan.

2 RITUAL DE « LAS BOFIGAS CELESTAS »

Introducion de la festa per la còla Martror sus la taula scèna (taula macdo) que servira tanbèn per lo ritual de las « pensadas bofigas »,al senhal dels 3 cops de gong (Maela)

« AQUESTE SER..... ES MARTROR !!!! LA TOTSANT !! LA FIN DELS FINS !! LA FESTA DELS MORTS !!

Lo cicle de l'anada s'acaba, ara, amb bela davalada !

Lo rasim es recoltat, las jornadas son cortetas, la vegetacion, montada en grana, poiris e torna a la terra.

Cel e terra s'amistonan e vos convidan a festejar lo cicle de la vida :

Natura, omès e animals, naïsson, vivon e moirisson !

Ara, es l'escasença d'onorar vostres mòrts sens los quales seriatz pas aici uèi.

Una pensada, encerclada dins una bofiga !

I a pas de mort sens vida,

I a pas de vida sens mort,

Cal pas aver paur,

Cal luchar contra l'oblit

E far parlar la poesia !

Per vostres morts, Mandatz una pensada buffada ..
e profechatz de l'apast, per escambiar la noiridura entre vosautres e la almas de vostres morts

- SINHAL DE LA DEBUTA DEL RITUAL : lo clas (3 cops). (Maela)

Ritual de l'envol de las pensadas/bofigas per classa :

Los enfants son en ronda e canton Armas dels morts

Un tunel se forma amb (6 enfants) davant una classa (Laurenç d'en primièr puèi Sílvia Puei Geraldina, Elisabet, Felip) e los 6 autres enfants de la còla van cercar 6 enfants de la classa de laurenç per començar lo ritual etc...

Quand las mairalas son passadas cançon de Dins lo cèl

Tres taulas son aprestadas amb lo savon e las aisinas per bufar. Son los enfants de la còla que tenon las aisinas.

Cada enfants ajudat per 1 de la còla martror montaran sus lo banc per bufar sa pensada dins una bofiga.

Puei, aniran s'assetar sus un linçol davant lor taula de classa per agachar la fin del ritual e esperar l'apast, que se debanara a la fin del ritual de las bofigas.

Cada classa sera presa en carga per son regent e un animator.

A la fin del ritual:

Cada classa manja son apast

Pesada de la cogorda

Retorn en classa amb son regent per lo bilanç

-Participacion de

-La còla Martror: **Maela, Leandre, Estela, Rosi, Alicia, Julia, Camila Lilia, Leoia, Loba, Nila, Suson, Naia**

-Los enfants de l'escola

-Los animators (Antoni)

-los regents

Proposicion de talhiers en gardaria:

- creation de l'aficha de martror 2020

- Autel a recueillement.

- Mobil matrorenc

- inventori de las descoracionye costumas

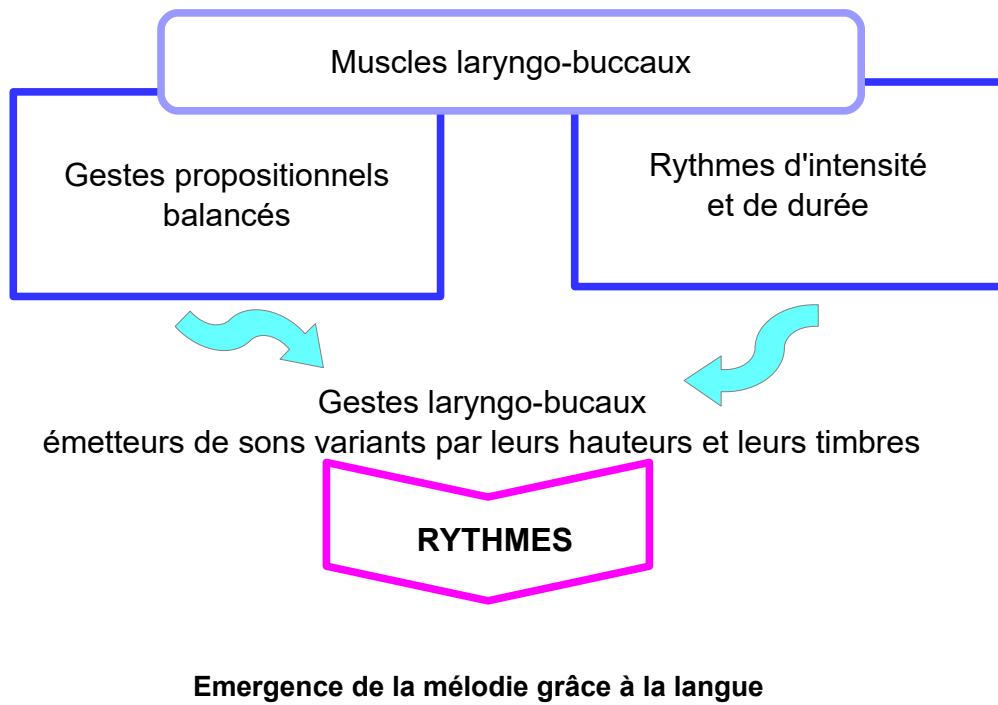
- cants e trabalhs d'expression sus los desplacaments de la cola dins l'espaci. (totis)

- Preconas : aprener a parlar davant un public

Annexe 5 : Balancement propositionnel binaire et ternaire du jeu oral de Marcel Jousse

Sans le savoir, l'enseignant développe un style oral rythmo-pédagogique en cherchant à faciliter l'improvisation, la mémorisation et la remémorisation, il va d'abord jouer sur les rythmes.

Rythme que Jousse énonce comme fondamentaux et inhérents à toute série de gestes vivants : le rythme d'intensité et le rythme de durée.

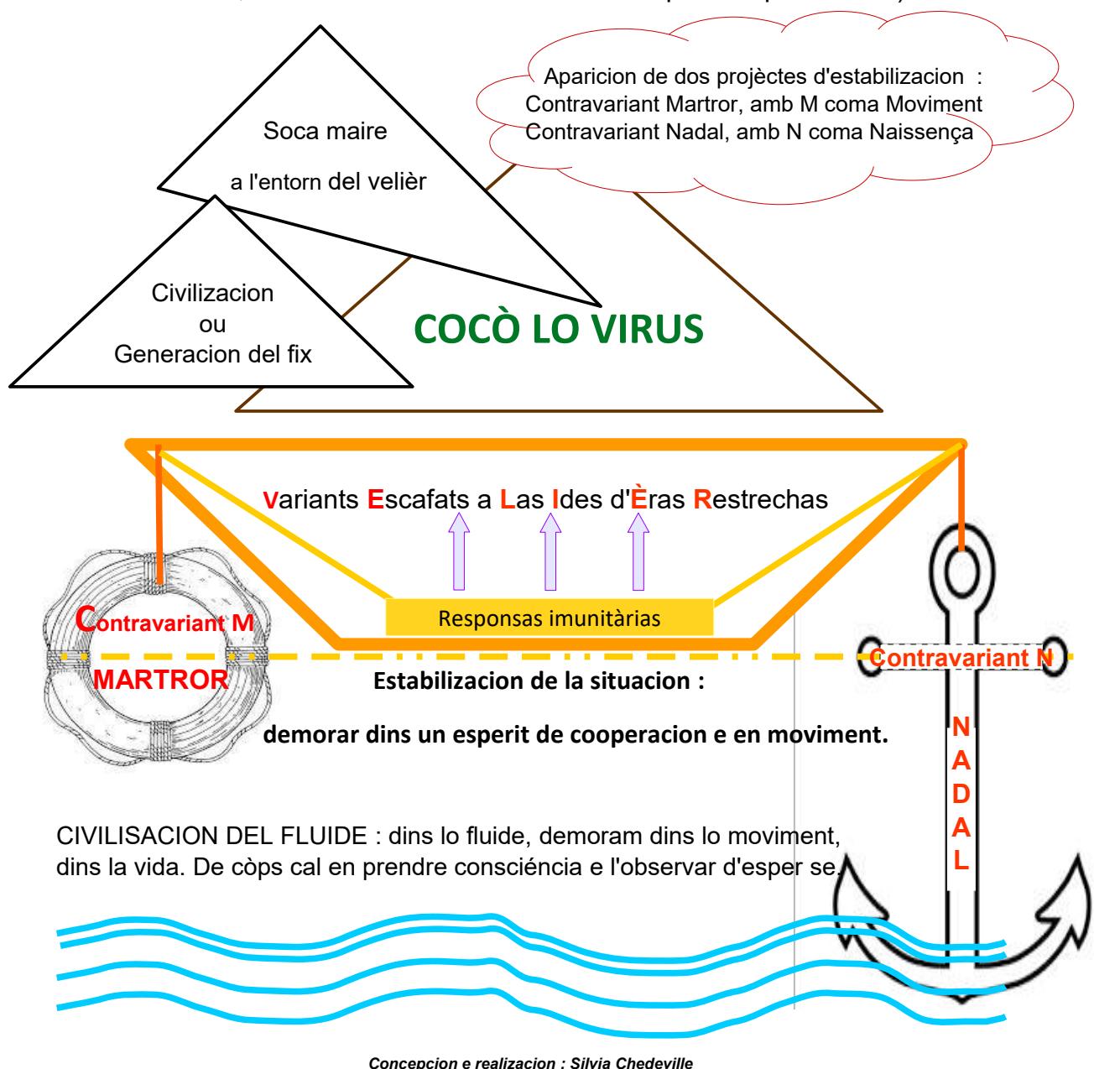
Les chansons populaires transmises à l'oral sont douées de balancements propositionnels oraux. Le musical est la résonnance de la parole. Mais la parole vibre dans le temps, et il faut du temps pour se dérouler.

Annèxi 6 : Analisi empirica issuda de l'accion engatjada cap a la pandemia :

« Lo batèl de la Garriga « amassa d'equipièrs investits dins la recèrca, dins lo domeni de la pedagogia.

Observam dos pòles al dintre del establiment :

- Lo pòl de ritmo-tradicion (mission de transmission de la tradicion orala e culturala)
- Lo pòl de ritmo-pedagogia (mission de recerca cap a la pedagogia escolara, artistica e de remediacion active e positiva per l'enfant)

Annèxa 7 : Extrach de la partida cap a la musica verda del memòri 1

Los primièrs òmes avián compres qu'en picant sus un cauquilhatge, una pèira, un pal o pèl de bèstia òm podiá produsir dels sons diferents los unes dels autres. De sons que son faches per la vibracion de l'aire. E los òmes parlavan d'armonia: trobavan lor musica agradiva a escotar e a jogar. Dins la Grècia antica mas tanben a Roma, dels instruments coma lo aulos (que vòl dire tibia en latin) son ja coneguts. Son fabricats dins de bana o quelques còps de l'evòri. Tre l'edat mejana (annadas 900) dels compositors escriguèron de musica per quelques instruments.

Mas serà durant lo sègle XVII que l'instrument s'espandirà en Euròpa. Exemple, lo chalamel (de calamus en latin) o falsa trompeta èra un jòc d'enfants. Lo chalamel es l'ancèstre de la clarineta actuala. A l'ora d'ara, la nominacion «chalamel» es lo nom del registre grèu de la clarineta. Fins a la debuta del sègle XIX, i aviá pas encara de clau mecanica als instruments a vent. Es estada inventada per un luthier alemand sonque cap a 1800.

La musica ten alara – una melodia (musica, aire) – una armonia (abilhatge de la musica) – un ritme (la velocitat per jogar)

En africa, los tamtams se fan de tot temps. Tradicionalament, l'african talhèt e cavèt lo tronc de l'instrument en teck. Lo teck demora reputat per sa soliditat e sa sonoritat.

La musica verda es un apròchi de la musica gràcias a de sons realitzats amb d'elements naturals trobats dins nòstre environa. Òm ditz qu'un jogaire de musica verda es un musician capable d'imaginar e d'inventar sos instruments ! Amb de tròces de brancas, un pauc de rafia o quelques plantas particularas la musica se jògue.

De còps de creacions mai qu'originalas pòdon èsser realizadas : de tròces de pichòtas banas escuradas pels vibres per crear lors barratges pòdon per exemple èsser tornar menar per la mar a la prima e se retrobar sus la plaja. Es alara possibla de far un brèç que demanda la contribucion del vent o de nòstra man per sonar.

L'objectiu primièr es de préner plaser en produsent de musica amb de causas a la portada de cadun. Uèi encara, la musica verda es un art musical de mai en mai espandit dins lo mièg artistic mas tanben un art que se transmet als enfants. S'inscriu dins un vam de renovelament, dont la creativitat es perpetuala ; sufís d'un jogaire de sons e la musica se pòt jogar de pertot. Cal simplament aver un uèlh curiós o saber imaginar jogar amb los sons per se far musica.

Annèxa 7 bis : la creacion d'instruments ; Jean-Michel LHUBAC

Fotografia 10 : J.M. Lhubac - 2020

Fotografia 11 : J.M. Lhubac - 2021

Creacion d'instruments de tota mena amb d'objèctes de recuperacion o d'elements naturals : lo musicaire es un creatiu actiu per far resonar son esperit carnavalesc.

Annèxa 8 : la tradicion del ressopet

La tradicion del ressopet

Abans la messa de mièjanuèch se fa la ceremonia de la soca de Nadal.

Es un repais que se ditz magre amb una vertadièra mesa en scèna.

Totes los plats son pausats sus 3 toalhas blancaas las unas sus las autres.

Per simbolizar la Trinitat Santa cal :

- tres gròssas candelas blancas
- 3 branquetas de grifol de las bòlas rojas
- 3 copetas de blat plantat per la Santa Barba

Al menut se trapa 7 plats magres en sovenir de las 7 dolors de la Santa Verge e tot deu èsser blanc.

Los legums : caulet flòri, cardons a la crèma, api, carchòfa, son acompañants de salsa blanca, d'anchoiada o d'oli d'oliu.

Se manja pas de carn, a causa del mode de reproduccion, se tòcan alara es pecat.

Los peissons e los cauquilhatges son autorizats e quitament las cagaraulas, eles se tòcan pas.

Entre cada plat, entrada e plat principal, cal quitar una toalha de la taula.

Lo ser del ressopet es lo sol ser ont la femna se repausa a la fin del repais, aprèp aver manjat los 13 dessèrt es temps de ora de partir al lièch e tot deu demorar sus la taula.

Las armas dels defuntats van passar manjar las micas mas cal pas oblidar de far de noses al quatre cantons de la toalha per pas que los diablaton que rebalan pels sòl, pòscaan montar e manjar eles tanben.

Annèxa 9 : Exemples d'escòlas a pedagogia Calandreta que s'investisson dins la temporada de Nadal : rendut-compte de la formacion PCI

Mantunas escòlas menan de projèctes Nadal, cadun dins sa pensada e en fonccion dels luòcs e de las organizacions mai o mens costumièras. Vaquí quauques exemples eissits dels regents presents a la formacion del PCI de 2019.

« A Clapas, cada an la mairala va quèrre la soca al parc de St Gèly del Fesc. Puèi la soca se desplaça de classa en classa e los pichòts cap als mai bèlses l'ontran. Lo jorn de la fèsta, totes los calandrons son recampats dins la cort. De la chiminèa, quand lo mai vièlh e lo mai jove an fach lo ritual, sortís un present collectiu per cada classa. Tanben de presents individuals son escambiar entre classas. De cançons de Nadal son cantadas e un gostat es partejat doas classas per doas classas. Los parents i participan pas. »

« A Agde, la soca arriba una setmana abans la fèsta a l'escòla (un parent la mena). Lo matin de la fèsta, un grand manja-drech es organizat amb de mandarinas, còcas e chocolats. Cada an avèm doas socas que representan lo sénher e la dòna Bancal qu'obreron fòrça per l'escòla. Lo sénher es mòrt mas la dòna es totjorn convidada. Una chiminèia es bastida per lo ritual e son lo mai vièlh amb lo mai jove que balhan lo present a las classas (30 € balhats per l'associacion). De presents son tanben escambiats individualament.

Lo sèr aprèp 17 oras : enfants, regents e parents van cantar de Nadalets a l'ostal de retirada. Los mainatges donan de presents (amolonats dins l'animal totemic) als papets e mametas. Lo mainatge mai jove amb un papet vièlh fan lo ritual del cachafuòc seguit del fuòc. Abans i aviá una pastorala a la gleisa que faguèt polemica alara s'arrestèt. »

« A Milhau se farà la fabricacion d'una chiminèa per en seguida far lo ritual de la soca (darrièr la soca i a una garlanda que s'aluca e un adulte conta un conte de Nadal cada jorn 15 jorns abans Nadal). Aprestaràn un mercat de Nadal en

talhièr descantonats en partir de la mieg decembre. Los parents van èsser convidats per fabricar los objèctes que seràn venduts pendent un mercat (ont lo barri es convidat). Çò vendut es estat fabricat pels mainatges. Lo mercat de la darrera setmana es animat per de cants. Los vesins venon. »

« A l'escòla de Candòla, la soca se farà fin de tantòst entre mainatges. Cada classa faguèron de presents pels enfants d'una altra classa. Devriá aver una soca ondrada e la chiminèa. Los parents son previts a 17 oras per una fèsta amb un mercat de Nadal ont los mainatges vendon lors produccions. Los mainatges cantaràn e la fèsta s'acabarà pels 13 dessèrts. »

A Ginhac, una còla fèsta es constituada per soscar e aprestar tot çò que cal per la fèsta. Los preparatius se faràn pendant lo temps de gardariá de miegjorn en mai de las preparacions de cada classa. Una chiminèa creada pels escolans serà plaçada dins lo corredor central davant l'avèt que serà ondrat cada jorn pels escolans en meme temps que l'escòla. Lo jorn de la fèsta de la soca, davant lo quiòsc la soca serà pesada. Pendent las 4 setmanas abans Nadal la soca grossirà de mai en mai amb tot çò que los dròlles van li balhar (pèls de mandarinas, d'iranges... de las fruchas de sasons).

Tanben en classa, se farà l'escritura de las olariàs (« les ôleries » dich al ofici e que començava totjorn per un Ò e totes bastidas en tres partidas, per marcar lo respècte o l'expression del desespèr).

Lo jorn de la fèsta los pichòts de mairala començaràn l'espectacle de cants per escotar cap als mai bèlses. L'i aurà lo ritual del cachafuòc : l'espèr dins l'avenidor s'anonça. Aprèp lo ritual cadun serà convidat a tornar dins sa classa per escambiar e dubrir los presents. Puèi tornaràn dins lo corredor central per partejar la tradicion dels 13 dessèrts.

Annèxa 10 : « Al lum de las estèlas »

Extrachess del conte de Calehon

[...] Mad enfin, vesètz pas que lo cèl es escur, que totas las estèlas an fugit ?

Sètz entenèrcs o qué ? Dison al mond.

Ba ! Per escalirar lo cèl, avèm prossas lantèrnas volairas, respondonlo mond.

Nautes aicí avèm prossas lampas e prosses lums electrics per nos esclairar.

Li vesèm pro e fasèm fisança al progrès.

Mas aquò fa pas l'afar dels jovents e de las joventas. Eles aimarián mai un cèl

Estelat. Èra plasent de lo remirar. En lo fintant sentissián los uèlhs e lo còr

S'emplir de lum. Aviám besonh d'un cèl estelat per fargar de cançons e jogar

de la guitarra !...

[...] De qué fialatz, madama, demanda Vinceneta. Vesèm pas lo fial.

Pichons, soi la fialaira del temps... Lo temps que passa. Benlèu, un jorn, fialarai
un temps novèl.

Vincenet e Vinceneta escotan, esmoguts, la parladissa pertocanta de la fada.

Sètz tan bravòts e coratjoses, fantons, que meritatz d'estre ajudats. Anatz
cercar las estèlas ? Meravilhosa empresa. Vos ajudarai.

[...] Dins lo cèl escur, una estèla s'aluca. Una estèla subrebèla, que la siá claror

Enlusís la tèrra e lo cèl.

L'estèla s'arrèsta al-dessús de la montanya nevosa. L'aucèl s'arrèsta de
cantar... E la nuèch s'emplena de musica...

Vincenet e Vinceneta an comprés. Venon de trobar l'Estèla de Nadal !

[...] La simplor, la puretat de l'enfància, l'ardor gererosa de la joinessa an fach

levar un temps Novèl.

Annèxa 11 : Grépia realizada en palha e expausada a la capela dels penitents (2019).

I trapam totes los personatges de l'istòria de l'enfant Jèsus-Crist naissut la nuòch de Nadal, l'i a mai de 1000 ans.

Dins la grépia se trapa totjorn l'ase e lo buòu qu'es pas quicòm de religiós mas lo buf caud es agradiu sul enfant. Rassegura e la scèna toca l'emocion e l'esperit.

Fotografia 12 : « La grépia »

L'àngel Gabriel velhava sul enfant e sos parents. Pendent aquel temps los mages caminavan guidats per l'estèla dels pastres, que lusisiá del costat de Betelem.

Fotografia 13 : « L'arribada dels mages Gaspard, Melquiòr e Baltasar »

Annèxa 12 : Boumians et boumianes santons de Provence

Serada en visió amb lo CIRDOC
pel sostenir la creacion artistica

« L'enfant solelh », conte tsigane, adaptat e interpretat per Malika Verlaguet e Frederic Mascaro https://www.octele.com/Nadalet-2020_fiche_3805.html 10.10 – 31.41

Nadal provençal : nautrei siam tres bomians, Mont-Jòia. Paris, Le chant du monde, 1980.

*Tu sies doou sang rouiau
Et toun houstau
Es dei plus haut d'aquestou moundé
Tu siés doou sang rouiau
Et toun houstau
Es dei plus hauts a ce que viou
Toun enfan es toun diou*

« Los bomians son ligats amb Betelem. Avian de saupre faire : eran de paraulières, vendaire de chivals, fasian de magias, tiravan las cartas, legissan las linhas de las mans. Aquò agradava las gents de la ciutat e eran ben vist.

Pauc a cha pauc, i aguèt un rejet dels bomians per de qué i aguèt de rumors que panavan de causas dins los ostals : eran sovent apelats « rauba-galinás » e tanben de rumors que jetavan sus eles de lusors sorns (decret 1674 : los bomians arrestats sus las rotas eran mandats coma galerians per tota sa vida e los enfants eran raubats per los metre dins de centres d'orfanèls)

Aquest malentendu e negativitats es mes sul esquina dels bomians despuèi quauques sègles.

Mai dins la cultura populara, pauc a cha pauc al contrari i agut un osmòsi entre « lei Bóumian » e los cedentaris. Dins la pastorala lo bomian es un pauc un personatge sorn. Un còp que van se trobar totes davans lo betelem, davans l'enfant Jesus, aquí va i aver un revirament e lo bomian va rendre l'enfant mai grand a son paire.

Es un biais de dire dins la cultura provençala e mai largament dins las regions occitanas tanben que lo periòde de NADAL es un periòde de perdon, de redempcion en quauques sòrtas. A la fin de la pastoral, lo personatge del bomian e integrat a la societat civil.

La pastoral mostra que los bomians coma los autres minoritats an sa plaça dins la societat.

Lo boemé en Bearn : un personatge amb d'ambiguitat es a dire que l'imaginari collectiva es fòrça pivelada pel personatge de provença e d'un autre costat un pejoracion, una mena de fisança. Aqueus dos costats se retroban dins la cultura populara, dins las cançons.

Es un exemple de rescontre : la cultura sabenta rescontra la cultura populara.

La rason : un ligam que se faguèt a un moment entre la figura del bomian e las fèstas ritualizadas coma aquela qu'es benlèu la mai importanta : Nadal.

Lo bomians es sus la cena de la cultura populara provençala dempuèi au mens tres sègles. Lo betelem que cadun fasia o fa encara dins son ostal existís dempuèi lo siècle XVI o XVII e foguèt mes al punt per los franciscans que son ligats a la cultura occitana.

Karl Regaltièr avia totjorn pensat pendent sa vida qu'era un enfant de bomians raubats per una familia de borgés per l'integrar e lo copar de sas racigas. S'es totjorn considerat coma un bomian refolat (imaginari o realitat?).

Ara los Bomians, Caracas, Manochas, Gitans son per la major part sedentarisats mas son pas sonque de nomadas coma es dich dins la definicion de l'unesco. Son fòrça estacats que sieguèsson sedentarisats o nomadas al territòri. E se sentisson en mai se son nomadas a la provença, o al gascon....a tala vila... »

ROTLAND PECOT, per Nadalet de 2020

Annèxa 13 : Esperits de Nadal

Fotografia 14 : « Los santons de Provença »

Fotografia 16 : « Grépia en terra (Peró) »

Fotografia 15 : « Los avèts en tap »

Fotografia 18 : « Grépia en papièr »

Fotografia 17 : « L'avèt »

Annexe 14 : ÉCOLE DE PEYPIN

Bouches-du-Rhône: Une école annule des animations autour de Noël, puis modifie sa décision. Publié le 21/09/18

Site : <https://www.20minutes.fr/societe/2340831-20180921-bouches-rhone-ecole-annule-animations-autour-noel-puis-modifie-decision>.

« Lors d'une réunion de parents d'élèves, une mère s'est opposée très fermement aux traditions instaurées depuis fort longtemps dans cette école autour de la période de Noël, détaille l'inspection d'académie. La directrice, inquiète de cette vive interpellation et doutant sous la sidération d'être bien en accord avec le principe de laïcité, a pris l'initiative de faire coller dans les carnets de correspondance un mot annulant toute festivité de ce type. »

« Certains parents ayant montré leur désaccord face à la célébration de Noël dans l'école (fête religieuse), nous vous informons que toutes les activités autour de cette fête sont annulées (concert de Noël, travaux manuels, etc...) pour ne pas déroger aux règles de la laïcité. L'activité chorale (sans concert de Noël) faisant partie des programmes de l'Education nationale reste maintenue », est-il écrit dans ce mot à destination des parents d'élèves de l'école élémentaire Auberge Neuve à Peypin, dans les Bouches-du-Rhône.

Les 102 élèves ne seront toutefois pas privés d'activités autour des fêtes de fin d'année, l'école ayant modifié sa décision. L'inspecteur de circonscription a rédigé avec la directrice « un petit correctif à destination des familles ». Les élèves auront donc droit au repas de Noël et la chorale, qui propose « des chants traditionnels dans l'esprit de la Pastorale de Mistral », pourra donner son concert.

Annexe 15 : Les fêtes traditionnelles à l'école maternelle

Site : <http://www.ecolepetitesection.com/article-les-fetes-traditionnelles-a-l-ecole-maternelle-70565762.html>

Ce qui apparaît comme négatif dans ces pratiques :

La lassitude liée à la répétition. Le sentiment d'obligation. La nécessité de se renouveler. La crainte de la réaction des parents. La difficulté de faire du beau pas cher. L'empiétement sur les apprentissages. La question des fêtes religieuses à l'école. La question des familles déstructurées. La contrainte du choix d'équipe. La notion de temps constraint. Les goûts personnels (je n'aime pas ces fêtes).

Ce qui apparaît comme positif dans ces pratiques :

La participation active des élèves. Le travail en équipe dans l'école. La pédagogie de projet. La structuration du temps pour l'élève. La transmission de repères sociaux et culturels. Le lien école-famille. La différenciation école famille. La socialisation. La notion de persévérance chez l'enfant. L'énergie de l'innovation. Les contraintes stimulantes (renouveler sa pratique). Le plaisir du partage. Le développement de la créativité. La liberté pédagogique.

Personnellement, je pense que l'école maternelle peut tout à fait se passer de ses traditions, cela demande de trouver d'autres projets, d'autres manières d'entrer en lien avec les familles, d'autres moments de créativité, d'autres occasions de faire la fête dans l'école, d'autres repères temporels, mais tout est possible. Je ne suis pas sûre que cela soit moins de travail.

Les fêtes traditionnelles sont des possibles points d'appui à l'enseignement dès lors qu'elles s'inscrivent dans un projet pédagogique où les élèves sont acteurs et non exécuteurs, l'enseignant fait ses choix en ayant mesuré l'intérêt général, y compris en laissant parler ses propres aspirations.

Article publicat lo 30 de març de 2011 par ISA

Annèxa 16

Rendut compte d'un entreten amb una regenta d'una escòla publica situada a Tallard dins lo 05, 11 classas.

« Una tèma es causit per l'annada. Las mairalas trabalhan l'annada tota en rapòrt amb aquel tèma. Los elementaris eles preparan de danças per la fin de l'an (ex : « Los païs del monde » o lo tèma de l'an dernièr qu'èra « Los 4 elements » mas foguèt anullat per causa de Covid). En general, avèm una participacion a la fèsta de la sciéncia en octòbre : l'an derrièr descubèrta de l'imprimanta 3D. (Creacion de dats e fabricacion d'un platèu de jòc). De còps, anèm a la fèsta de la prima : quand es possible de participar, preparam de cants en ligam amb la prima. Fasèm lo carnaval (un passa-carrièra desguisat en fonccion de la tèma de l'annada). En junh, organizam la quermessa amb la fèsta de l'escòla. Lo projècte piscina foguèt annullat, los parents an pas pogut passar l'agradança.

Aquest an quasi tot foguèt annullat. Podèm pas dire qu'es la melhora de las escòlas ! Es plan triste pels escolans. Totun dins ma classa, avèm rebombit amb lo projècte Teatre amb l'adaptacion del libre de Antonio Carmona « Il a beaucoup souffert Lucifer », que parla de secutament escolar. Tanben fasèm lo projècte musica : devèm se rejonher amb l'escòla privada per anar cantar al castèl.

Un intervenent en ligam amb la crisa sanitària passèt per contra per parlar dels microbacterias e de la necessitat de plan se lavar las mans. Menèt d'experiéncias dins de boitas a observar sul diferents biais de sa lavar las mans e la reaction en fonccion del lavatge o segon l'utilizacion del produch. Constat : val mièlhs se lavar amb lo sabon !

Amb las classas mairalas, fa dos ans que se vesèm pas pus. Pus ges d'acamp despuèi la Covid. Sabi pas alara çò qu'an pogut faire.

Los TAPS (temps peri-escolar) : èra previst de faire d'espòrt mas un professor de CE1 diguèt « Ça va être compliqué au niveau de l'organisation ! », alara la directritz anullèt tot. Recentament, un intervenent exterior del Festival de

Chaillol venguèt per jogar dins las classas per una presentacion de l'acordeon e de la mandolina. Es plan enfin de pensar qu'anèm benlèu poder finalizar dels projèctes. E puèi despuèi abril la mediatèca ven a l'escola per « Lo prètz dels Incorruptibles ».

Dins ma classa, vesi pas d'angoissa cap a la Covid o la mòrt. Sèm totes ligats. Sabon que lo lavatge de las mans e la masqueta protegisson del virus. Ara son acostumats.

Cap a la **davalada**, fasèm pas de fèsta per aquò. Per contre avèm realizat un Land Art gigant dins la cort amb tot çò que los escolans avián tornat menar d'en cò eles. Una classa comencèt, puèi las autres perseguissián cadun son torn (almens las classas voluntàries). Los escolans èran contents de la resulta.

Cap a **Nadal**, cada classa de mairala a son sapin e per los elementaris, li a un grand sapin a la dintrada. Savi pas per de qué, aquest an èra enebit de lo metre a la dintrada coma de costuma mas caliá lo metre defòra. Son las classas de CP/CE1 de còps CE2 que s'entreven de las decoracions. De costuma lo paire de Nadal ven dins las classas mairalas, aquest an sabi res ! A un moment, fasèm un pichòt gostar de Nadal (cadun a una briocha, una mandarina e un chocolat).

Lo mercat de Nadal foguèt annullat. En general, los escolans realizaran d'objèctes per los vendre al mercat. Los parents podián pas venir, foguèt pas fach.

Una annada mas fa jà sèt o uèch ans, anèrem a la sala polivalenta per cantar de cants de Nadal. Es lo solet còp. Fasèm quand meme d'activitats manuals en classa : aquest an, los escolans an fach un avet.

Annèxa 17 : Extrach de la « CARTA Calandreta-Ensenhament laic immersiu occitan » cap a l'accion culturala :

4. Accion culturala

4.1. Cada establiment Calandreta participa a l'accion culturala occitana e se religa a la vida culturala de son parçan. Calandreta estima que cal tornar donar a d'unas fèstas del calendier annadièr un contengut e una significacion coerenta amb la cultura occitana.

4.2. Aquò baila de sens a la lenga pels calandrons, enauça lo vam dintre la Calandreta, alestís de convivéncia e de coesion, e permet de far conéisser e reconéisser Calandreta pel mond e per las institucions. Per menar aquesta accion, las associacions Calandreta publican lo calendier annadièr de sas manifestacions culturalas occitanas.

4.3. A cada acamp de l'associacion, l'activitat culturala occitana a sa plaça demest las questions del jorn.

Annèxa 18 : Bilanç setmanièr pels parents cap a la temporada de Martror de 2019

Setmana del 30 de setembre al 4 d'octòbre de 2019

Amb la classa tota, comencèrem de memorizar las cançons cap a la fèsta de Martror.

La data de Martror apròcha : serà lo 18 d'octòbre, darrièr jorn d'escòla abans las vacanças de la totsants : lo divendres a 17h00.

Setmana del 7 al 11 d'octòbre de 2019

Contunhèrem de memorizar las cançons per la fèsta de Martror e faguèrem tanben la cadena en cantar :

**Pati patam vaquí la totsants
 de las sorcièras, de las sorcièras,
 Pati patam vaquí la totsants
 de las sorcièras de Martror...**

Setmana del 14 al 18 d'octòbre de 2019

Divendres sèm totes contents : sabèm qu'es Martror a l'escola Calandreta.

MARTROR

Annèxa 19 : Bilanç setmanier pels parents cap a la temporada de Martror de 2020 :

Setmana del 28 setembre al 2 d'octòbre

Amb la classe tota, comencèrem de memorizar las cançons per la festa de Martror.

Dins lo cèl i a **nòu** estèlas pus pichonas que la man

Mas pareis que son pus bèlas que la terra e la mar...

Repic: *La nuèch quand lo temps es clar, que lo vent brèça las fuèlhas*

La nuèch quand lo temps es clar, sovent las vesèm dançar.

Dijous avèm canviat de mes : ara sèm en octòbre e quelques fuèlhas foguèron ja pegadas sul tablèu que representa un arbre de la davalada.

O C T O B R E

Autra informacion : La data de Martror pels escolans se sarra : serà lo divendres 16 d'octòbre, dernièr jorn d'escola abans las vacanças de la totsants.

« Lo cèl tomba », Istòria d'Ophélie Cockenpot

Lo gat, lo lapin, l'esquiròl, l'ors correguèron veire lo rainal per li dire :

« Vèni amb nosautres que lo cèl se desparrica ! »... mas es pas lo cèl que tomba ! Son las fuèlhas dels arbres ! Cada an, a la davalada, es parièr. Los arbres tomban las fuèlhas.

LA DAVALADA

Setmana del 5 al 9 octòbre de 2020

Dijous trabalhèrem las sasons e sabèm ara qu'avèm tres biais de dire aquí per aquell període : la davalada, l'auton, la tardor.

LA TARDOR

Contunhèrem de memorizar las cançons per la festa de Martror ; parlan de sorcièras...

SORCIERAS

Informacions : Martror : la tantossada del 16 octòbre

Pas de parents aquest an. Per contre, demandam de vestir los enfants de la color de la davalada per festejar Martror entre eles, + portar de fruchas per l'apast.

Setmana del 12 al 16 octòbre de 2020

Cantèrem las cançons per la preparacion de :

MARTROR

... per nosautres un buf novèl !

Aquesta setmana era la darniera setmana abans las vacanças.

S'acabèt lo divendres amb la fèsta de Martror e lo ritual de « las bofigas celestas ». Puèi cada classa manjèt son apast. Dins lo même temps, aguèt la pesada de la cogorda ! Bona dimenjada a totes.

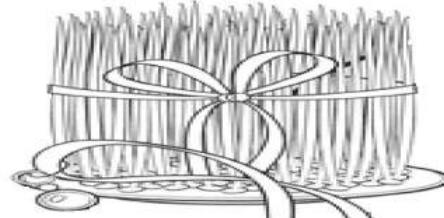
Bonas vacanças als escolans.

Annèxa 20 : Bilanç setmanier pels parents cap a la temporada de Nadal de 2019 :

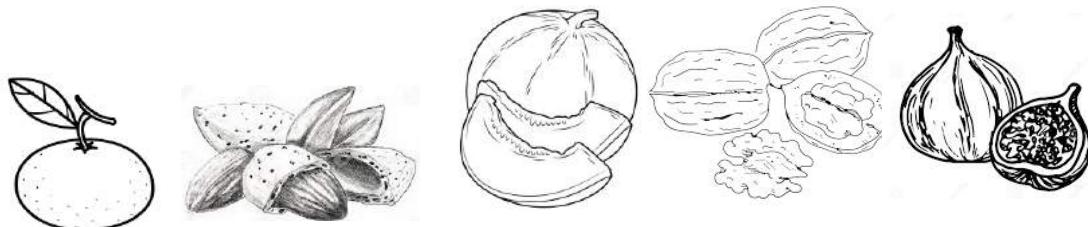
Setmana del 02 al 06 decembre de 2019.

Primiera setmana de decembre. Descobriguèrem l'istòria de Ninòta la marmòta. Aprenguèrem qu'era temps de semenar lo blat.

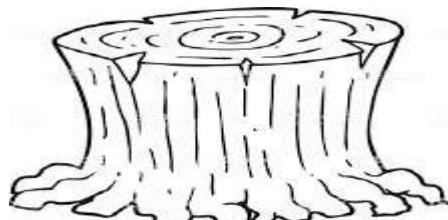
« Sas ben qu'es la sason que se semena de blat ! »

« Sas ben qu'es la sason que se manja la frucha seca ! »

« Sas ben qu'es la sason que se cèrca una soca per la chimenèia ! »

Setmana del 09 al 13 decembre de 2019.

...Calenda ven...

...tot ben ven que nos alegré...

Dins la setmana, mantuns talhièrs cap a Nadal foguèron realitzats e lo divendres arribèt leu.

« Acaba de dintrar que Nadal se serra ! »... Istòria de Ninòta.

Informacions per la darrera setmana :

1 / Lo divendres 20 de decembre, Fèsta de la soca a 16h00 dins l'escola. Cada familia mena un dessèrt per lo partejar après l'arribada de la soca.

2/ De tiquets de tombòla son dins l'envelòpa...

Setmana del 16 al 20 decembre de 2019.

Aquela setmana era concentrada sus Calenda e la fèsta de la soca...e la soca venguèt de mai en mai gròssa !

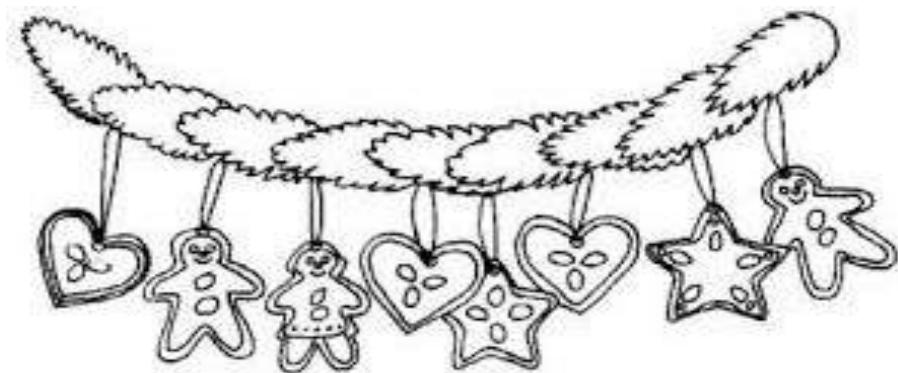

Diluns convidèrem la classa bombardier per lo gostar : preparèrem per los convidats mai de 60 coquetas al chocolat d'après una recepta secreta de Marlena. Era una vertadiera taulejada de fèsta ! Ò ja !

Dins nòstre avèt, un lutin
s'escondèt. Benlèu per saupre
çò que se disiá !
Ausissèt saique la formula
per la soca que la caliá saupre
per li dire.

*« Bota-fuòc, Cacha-fuòc, Alegre, Alegre, Quand calenda ven, tot ven ben.
Que calenda nos pòrta la jòia d'èsser encara aquí l'an que ven.
E se sèm pas mai, que siam pas mens. »*

Bonas vacanças e a l'an que ven !

Annèxa 21 : Bilanç setmanièr pels parents cap a la temporada de Nadal de 2020 :

Setmana del 30 de novembre al 4 de decembre de 2020

Diluns èra lo darríèr jorn del mes de novembre.

Lo dimars cambièrem de mes : ara sèm en decembre, lo mes ont Calenda ven.

DECEMBRE

Lo travalh de las letras foguèt alora fach amb las letras del mes novèl.

En lectura, Estela prestèt son libre de « la sopa al calhau », istòria amb un lop que passa d'un ostal a un autre amb son calhau gròs per se faire preparar una bona sopa plan cauda. Los calandrons se diguèron que lo lop podiá passar

tanben a la Calandreta, qu'ara an pas pus paur d'el. E de mai, dins la classa i a la resèrva de calhaus, avèm pas tot fach fondre dins la sopa.

Alora perqué pas lo rescontrar per li faire tastar la nòstra sopa de calhaus.

Divendres, era la Santa Barba. Semenèrem lo blat dins de copèlas.

Acabèrem tanben los paquetons de blat per los elementaris.

Autras informacions :

La fèsta de Nadal de l'escòla es notada per la tantossada del 17 de decembre.

Las classas Oceana e Chavana acceptan pel periòde los capèls de Nadal e subretot lo jorn de la fèsta...

Setmana del 07 al 11 de decembre

En frasa clau, travalhèrem amb la frasa seguenta :

« Lo mostre descroquèt l'avet ! » ;

e amb los mai grangs :

« Lo lop vòl copar la pompa d'òli amb lo cotèl ».

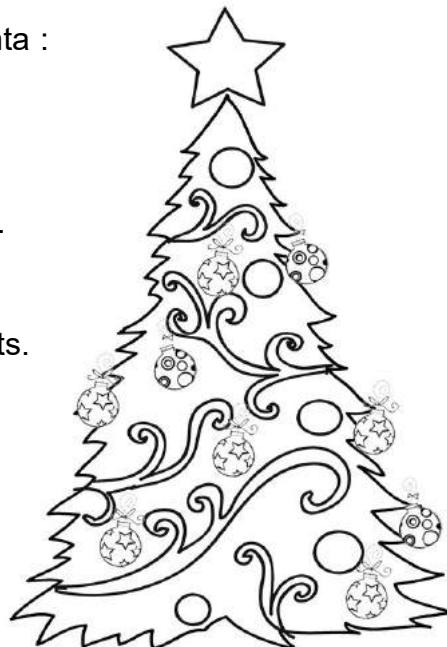
Mas aquò se fa pas ges !

Dins la tradicion partajam la pompa amb los dèts.

Alora la segonda frasa èra :

« Cal copar la pompa

amb los dets. »

Dimars faguèrem coma Pichòt lop, un pastisson. Èra la recepta de Raquel. Mesclèrem amb ela tots los ingredients... e subretot caliá pas mancar d'apondre de pastenagas per li balhar una bela color. A 4 oras, la classa Chavana anèt dins la classa Oceana per partejar los pastissons. Eles avián preparat un pan d'espècias. Èra un gostar fòrça deliciós.

Faguèrem tanben de grafismes e cantèrem soven.
 Una novèla cançon parla de peissons e de Nadal.
 Es una adaptacion de MJ Fages /JM Lhubac de la
 musica tradicionala de Castille jol titol
 « los peces en el rio ». Se pòt la trapar sul intranet :
 SAGA NADAL « Los peissons dins lo riu »

Dins lo corredor de l'escòla, pensatz a observar la soca creissenta dins sa chiminèia !

Setmana del 14 al 18 de decembre

Diluns preparèrem una pompa d'òli que partegèrem amb la classa Oceana per lo gostar. Foguèt un succès tan èra bona. L'escòla èra tota perfumada de la sentor de la flor d'irange ! Per respondre a la demanda de quelques familhas, la recepta es dins lo cartabèl !

Legiguèrem d'istòrias sul papagai :

« Lo libre de Nadal », « Ubèrt, l'ors que Nadal li agradava pas », ecc.
 mas tanben una istòria sul Paire Nadal que cercava un ostal !

Cantèrem las cançons per la fèsta de la soca :

Dins lo cèl, los peissons dins lo riu, Poriqueta... e amb l'estagiari Teò, faguèrem los presents de la soca, la pintura... la garlanda de Nadal.

Dijous èra lo jorn de la fèsta de la soca. Èra una bela fèsta que s'acabèt per los 13 desserts de Nadal. Fòrça deliciós lo gostar de la soca !

Desiri a totes de bonas fèstas. A l'an que ven.

BONAS FÈSTAS

Annèxa 22 : Nadal en Occitania

Fotografia 19 : La soca de Nadal :
fotografia de JM LHUBAC

Fotografia 20 : Sonar las octavas

Annèxa cant : Nadal de Pesenàs

Repic (2 còps) : *Chut, chut, chut*

Que l'enfant dòrm, Pas tant de bruch

Dins un establet aval

Es nascut polit nadal

Dins una grépia de rocada

Ame de palha per flaçada.

Lo cordonièr ven exprès

Per ié faire de solièrs

Pim, pam, pom, pica la semèla

Mas Sant Josèp lèu l'interpèla.

L'amolaire qu'a pas set

Vòl ié faire un cotelet

A virar la mòla s'aprèsta

Mas Sant Josèp viste l'arrèsta.

CHUT, CHUT, CHUT

Puèi es vengut un fustièr

Ié faire un brèç de noguièr

N'es a la primièira vireta

Que Sant Josèp ié ditz « pauseta »

Tres femnòtas per lo mens

Pòrtan ensemble de presents

Caduna vòl parlar primièira

Cridan coma de peissonièiras.

Aquí los mages Gaspard

Melquiòr e Baltasar

Tanlèu lo pòple los aclama

E Sant Josèp solet s'exclama.

Annèxa cant : NADAL TINDAIRE

Avèm ausit las aubadas
 Que se'n venon de sonar
 Sus de trompetas dauradas
 Dison qu'un Daufin serà
 L'una fa : « Tarara tararèra
 Lintampon ladèri tampon ! »
 E l'autra li fa lo respon :
 « Tarara tararèra
 Lintampon ladèri tampon ! »
 Novèl vengut pichon popon.

Quand dintrarem dins l'estable
 Li tirarem lo capèl
 Li direm : "Enfant aimable
 Siatz polit coma un angèl"
 Un farà « Tarara tararèra
 Lintampon ladèri tampon ! »
 E l'autre farà lo respon :
 « Tarara tararèra
 Lintampon ladèri tampon ! »
 Novèl vengut pichon popon.

Sonatz pifres e trompetas
 Timbalas e caramèls,
 O vos claras campanetas
 Ambe lo còr dels angèls
 Digatz-li « Tarara tararèra
 Lintampon ladèri tampon ! »
 E cadun farà lo respon :
 « Tarara tararèra
 Lintampon ladèri tampon ! »
 Novèl vengut pichon popon.

Annèxa cant : Un exemple de creation novèla :

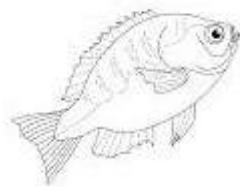
LOS PEISSONS DINS LO RIU :

Adaptacion en occitan de MJ Fages /JM Lhubac [SAGA NADAL 2020]

MUS TRAD de Castille jol títol « los peces en el rio ».

REPIC

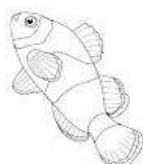
Meravilha meravilha

los peissons dins lo riu

meravilha meravilha

volan veire mon diu

bevon que bevon

que bevон a sadol

los peissons dins lo riu

creson de veire un diu

1. La Dona se penchina-ava

zinzon zinzan s'es fardada

Avià la perruca daura-a-ada

Son penche d'argent mirgalha-a-a-ava

2. La Dona fasià la buga-a-ada

Sul romanin tendià la linjada

Dins los boissons un aucèl canta-ava

Lo romanin la florava

3. LA DONA dansava ambe son tant bèl enfant

tota sole-eta balalin balalan

tan tin tan tan n'avià pas gès de companhs,

Sonque son nenon per li esclairar la man

Annèxa cant : CALENDA VEN (Coriandre)

Per far virar l'annada
E festejar NADAL
Cadun mena una regalada
De pè o a caval

Tretze dessèrts en man

Esperarem lo novèl an

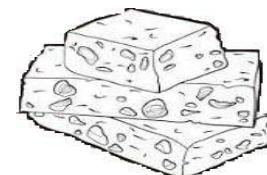
Calenda ven, a l'an que ven

E se sèm pas mai que siam pas mens *2 còps*

Angèl pòrt'un irange

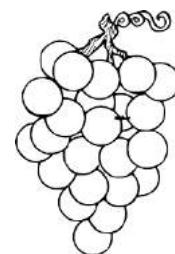
E Olgà de nogat

Lina una mandarina

Alí de bon rasim

Tretze dessèrts en man

Ensem anam far virar l'an

Calenda ven, a l'an que ven

E se sèm pas mai que siam pas mens *2 còps*

Juli de pompa a l'oli

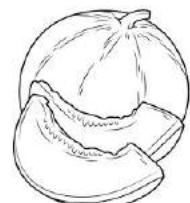
E Leò d'albricòt

Peire de nogat negre

Marion de melon

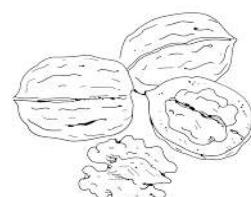

Tretze desserts en man
 Ensem anam far virar l'an
Calenda ven, a l'an que ven
E se sèm pas mai que siam pas mens *2 còps*

Danièla pren d'amètla

Amb nogas e figas

Artùr de confitura

Manon de pasta de codonh

Tretze desserts en man
 Ensem anam far virar l'an
Calenda ven, a l'an que ven
E se sèm pas mai que siam pas mens *2 còps*

E 1 e 2 e 3

E 4 e 5 e 6

E 7, 8, 9, 10

E 11, 12 e 13

Tretze desserts en man
Ensem anam far virar l'an
Calenda ven, a l'an que ven
E se sèm pas mai que siam pas mens *4 còps*

Annèxa cant :

DINS LO CÈL

Dins lo cèl i a **nòu** estèlas pus pichonas que la man

Mas pareis que son pus bèlas que la tèrra e la mar

Repic: *La nuèch quand lo temps es clar*

Que lo vent brèça las fuèlhas

La nuèch quand lo temps es clar

Sovent las vesèm dançar.

uèch / 8 / uèch

sèt / 7 / sèt

sièis / 6 / sièis

cinc / 5 / cinc

quatre / 4 / quatre

tres / 3 / tres

doas / 2 / doas

*Dins lo cèl i a **una** estèla pus pichona que la man

Mas pareis que n'es pus bèla que la terra e la mar.

Annèxa cant :

La camba me fa mal

[LO BARRUT]

Nadalets

Nicolau SABOLI

La camba me fa mau.

Repic :

La camba me fa mal,
 Bota sèla bota sèla
 La camba me fa mal,
 Bota sela a mon chival

1. I a pron de gents
 Que se'n van en viatge
 I a pron de gents
 Que van a Betelem
 I vòli anar, me'n sentissi coratge
 I vòli anar, se pòdi caminar

2. Los pastorèls
 Sus la nauta montanhaus
 Los pastorèls an vist un messatgièr
 Que l'i a cridat
 « Metètz-vos en campanha ! »
 Que i a cridat
 L'enfant polit es nat.

I a pron de gents que van en romavatge
 I a pron de gents que van a Betelem
 I vòle anar sensa perdre coratge
 I vòle anar se pòde caminar

La camba me fa mal, bota sela, bota sela
 La camba me fa mal, bota sela a mon chivau

Toi lei bergièrs qu'èran sus la montanha
 Toi lei bergièrs an vist un messatgièr
 Que li an cridat «Metètz vos en campanha»
 Que li an cridat «Lo fiu de Dieu es nat»

Un gròs pastràs que fa la catamiaula
 Un gròs pastràs s'en va au pichon pas
 S'es revirat au bruch de ma paraula
 S'es revirat li ai dich de m'esperar

Ai un rossin que vòla dessus la tèrra
 Ai un rossin que manja de camin
 L'ai achetat d'un que ven de la guèrra
 L'ai achetat cinc escuts de patac

Quand aurai vist lo fiu de Dieu lo paire
 Quand aurai vist l'enfant de Paradís
 E quand aurai felicitat sa maire
 E quand aurai fach tot çò que deurai

N'aurai pus ges de mau bota sela bota sela
 N'aurai pus ges de mau bota sela a mon chivau.

Annèxa cant :

LAS BERGIERETAS

[Nadal tradicional d'Agde : « Tan tan tan Nadalet arriba »]

Las bergieretas se balhan la man, pecaire !

Las bergieretas se balhan la man

Per anar veire aquel tant bèl enfant, pecaire !

Per anar veire aquel tant bèl enfant.

L'una lo muda, l'autra lo sosten, pecaire !

L'una lo muda, l'autra lo sosten.

Lo buòu amb son alen li calfa lo bailen, pecaire !

Lo buòu amb son alen li calfa lo bailen.

Al país de Ninòta la marmòta p7 ; Projècte pedagogic occitan 2019/2020

Acadèmia de Montpelhièr, éditions du Cabardès

Annèxa cant : La dança de l'ors « Bota fuòc » (Coriandre)

Bota fuòc, cacha fuòc ; L'ivèrn es en rota ;
 Bota lo, cacha lo ; L'ors se va colcar ;
 Bota fuòc, cacha fuòc ; Coma la marmòta ;
 Bota, bota, bota lo ; Se va retirar.

S'avança Furet la fura
 E Bernat lo rat
 Per la fregidura
 Los venon cercar

Se recampan dins lor sèrva
 Per la farandòla
 Amb Octàvia la cèrvia
 E Cristòl l'esquiròl

Bota fuòc, cacha fuòc....

An portat de frucha seca
 Amb de nogat
 Emai una soca
 Per se recaufar

Per esperar l'an novèl
 An plantat lo blat
 E festejan Nadal
 Totes assemblats

Annèxa cant : Cançonièr totemic lengadocian, n°2

Cançon 1 : Patin-patan, joanada / Patin-patan, chant de la Saint-Jean

Source : chanson écrite par Claude Alranq, lors d'un stage consacré aux arts de la rue.

Interprètes : quatuor Alba (Marie-José Lhubac, Brigitte Apap-Fonda, Brigitte Bries, Éléonore Jourdan), voix, brosse de balai.

Patin-patan, vaqui la Sant Joan
De las sorcièras, de las sorcièras
Patin-patan, vaqui la Sant Joan
De las sorcièras de Pesenàs.

Vielhassas !
Belassas !
Gusassas !
Grandassas !

An un cròc dins la man
E lo fuòc dins la sang !

Patin-patan, voici la Saint-Jean
Des sorcières, des sorcières,
Patin-patan, voici la Saint-Jean
Des sorcières de Pézenas.

Vieillasses !
Bellasses !
Gueussasses !
Grandasses !

Elles ont un crochot dans la main
Et le feu dans le sang !

1. Patin-patan est l'onomatopée de la marche claudicante des palminpèdes (pies, canards).

Alors, les enfants, tout le monde va inventer sa propre marche en canard, et nous allons nous croiser aussi en chantant, en occupant tout l'espace, sans jamais laisser de place vide... et sans se rentrer dedans !

2. Le balai est le sceptre ou l'emblème des sorcières. Nous, nous en faisons un instrument de musique en frottant le sol avec. On peut donc fabriquer diverses sortes de balais : avec du genêt, des sagnes⁽⁶⁾, de la paille, du carton, et frotter en rythme. Et on peut le rendre plus musical en y ajoutant quelques sonnailles : rondelles de métal, grelots, coquillages, etc.

Nous avons alors une armée de sorcières qui marchera drôlement et se fera entendre de loin !

★ (6) En occitan, le suffixe **ass** est un augmentatif avec souvent valeur péjorative, comme ici. Une traduction non littérale plus affirmée aurait pu donner "très vieilles qui se croient belles".

(6) Les balais (escoba, bataja, enganiera) ont toujours été faits avec des végétaux divers, selon ce qu'on avait sur place : genêt, amélançher, bruyère, mûrier, etc. Les sagnes (sanhau) sont des herbes poussant dans les marécages : ce mot désigne selon les lieux le roseau (*Phragmites australis*), la mousse (*gené Thymus*), ou certains joncs (*fentes*, *Juncus*, *Scleria*). Ces balais végétaux servent à nettoyer la maison, la cour, à rassembler le fumier dans les étables, à récolter le grain sur l'aïre, à nettoyer les rues, etc. Ils sont maintenant pour la plupart en matières synthétiques.

ENSENHADOR

<u>Mercejaments</u>	5
<u>INTRODUCCION.....</u>	6
<u>PARTIDA 1 : L'ENCASTRE INSTITUCIONAL.....</u>	8
<u>CAPÍTOL 1 – Los programas en vigor a la dintrada de 2020 e los aprendissatges en educacion musicala de la classa.....</u>	8
<u>CAPÍTOL 2 – La Carta Calandreta e l'educacion escolara.....</u>	11
<u>PARTIDA 2 – Quina actitud aver amb la musica e son apròche en classa ?</u>	13
<u>CAPÍTOL 3 - Los cinc domenis de l'educacion musicala</u>	14
<u>CAPÍTOL 4 : Las condicions de dubertura al lengatge musical e a la cultura tre la mairala.....</u>	17
<u>PARTIDA 3 : Las temporadas a l'escòla, un ròtle dins l'espandiment de l'enfant.....</u>	19
<u>CAPÍTOL 5 – La temporada de Nadal et l'exemple d'appropriacion e d'engatjament de las escòlas dins aquela fèsta.....</u>	19
<u>CAPÍTOL 6 - Lo ròtle de las fèstas tradicionalas e de las temporadas dins la transmission de la cultura e de la lenga, basa del movement de la societat.....</u>	21
<u>CAPÍTOL 7 : Lo ròtle de las fèstas tradicionalas dins lo movement ?.....</u>	25
<u>PARTIDA 4 : Las escòlas son un espaci de cooperacion al còr de la societat.....</u>	27
<u>CAPÍTOL 8 : De que pòt menar « Martror » als mainatges ?.....</u>	27
<u>CAPÍTOL 9 : Un exemple de debanament e d'appropriacion de la fèsta de Martror per festejar la davalada : Martror a l'escòla « La Garriga ».....</u>	29
<u>CONCLUSION.....</u>	33
<u>BIBLIOGRAPHIE / SITOGRAPHIE.....</u>	34
<u>Indèx de las fotografias</u>	38
<u>Annèxes.....</u>	39

Resumit

Dos tempses fòrts viscuts amb aquelas fèstas tradicionalas menadas a l'escola e que meton en avant l'investiment personal dels escolans mas tanben lo vam collectiu e cooperatiu dins cada classa. Una causida de ciblar doas fèstas ligadas al Patrimòni Cultural Immaterial, « MARTROR » e « NADAL » per mostrar que « las temporadas » estudiadas e viscudas a la Calandreta « La Garriga » de Gignac son un encastre rica pels aprendissatges.

Totun cal gardar en cap que las otras temporadas son de meme importància malgrat de tonalitats differentas : totes se volon èsser una fin educativa. Son dels moments fòrts dins la vida dels escolans ont lo rescontro amb l'istòria de l'òme e dels cants que se transmeton de generacion en generacion se completan a la dansa e als movements del viu dins un espaci adaptat.

E amb la crisa sanitària, mesuram la fucion educativa de las temporadas. Aquelas fèstas ritualizadas demoran a l'òbra e alimentan plan lo desir d'aprendissatge dels mainatges.